

Երոպացի պատգամաւորները կոչ կ'ընեն երես չդարձել Հայաստանին

Հակառակ Մաքսային Միութեան միանալու՝ Սերժ Սարգսեանի որոշումին, երոպացի պատգամաւորները կոչ կ'ընեն վերջնականապէս երես չդարձել Հայաստանին եւ առիթ տալ, որ պաշտօնական երեւանը մասնակցի Եւրամիութեան շարք մը գործակալութիւններու աշխատանքին:

Եւրոպական ընտանիքը երեք տասնեակէ աւելի գործակալութիւններ ունի ամենատարբեր ոլորտներու մէջ՝ բնապահպանականէ մինչեւ պաշտպանութիւն, որոնց հետ համագործակցելու հարցով մէկ տարի առաջ Հայաստանի իշխանութիւնները իրենք դիմած էին Պրիւքսէլին: Խնդրանքը բաւարարելու համար եւրոպացի պատգամաւորները ամիսներ առաջ սկսած էին յատուկ համաձայնագիր մշակել, որ ըստ նախապէս հաստատուած օրակարգի, քննարկման դրուեցաւ Եւրախորհրդարանի Արտաքին յարաբերութիւններու յանձնաժողովէն ներս:

«Այս փաստաթուղթը որեւէ կապ չունի Ասոցացման համաձայնագրի հետ, որը այլեւս վիճարկուած է՝ պիտի չստորագրուի», - յայտարարեց փաստաթուղթը ներկայացնող բրիտանացի պատգամաւոր Չարլզ Տաննոք՝ մանրամասնելով. «Այս համաձայնագիր մըն է, որ կարելիութիւն կու տայ Հայաստանին

նին աւելի զարգացնել մշակութային, կրթական, բնապահպանական, զրտական եւ տեխնիկական կապերը Եւրամիութեան հետ, ալ աւելի ամրապնդել մարդկանց միջեւ շփումներն ու համագործակցութիւնը տարբեր ոլորտներու մէջ: Եթէ մենք հիմա մեր դէմքը դարձուցինք Հայաստանին, այդ կ'ըլլայ ոչ հեռատես քաղաքականութիւն, որ կը բխի Ռուսաստանի շահերէն»:

Բրիտանացի պատգամաւորը յայտարարեց, թէ Մաքսային միութեան միանալու՝ Հայաստանի որոշումը ի վերջոյ պէտք է վաւերացուի հանրաքուէով, թէեւ Հայաստանի իշխանութիւնները գոնէ երկրէն ներս այս մասին տակաւին որեւէ բան չեն ըսած:

Ներկայացուած համաձայնագիրը հաստատելու ի նպաստ իօսեցաւ նաեւ Եւրախորհրդարանի Արտաքին յարաբերութիւններու յանձնաժողովի փոխնախագահ, պուլկարացի պատգամաւոր Անտրէյ Կովատչեւ՝ կրկին յորդորելով երես չդարձնել Հայաստանին ու աւելի եւս չսրել այն բարդ իրավիճակը, ուր յայտնուած են Հայաստանի նախագահն ու կառավարութիւնը:

«Այս համագործակցութենէն կը շահի առաջին հերթին Հայաստանը»:

Շաբ.ք էջ 5

600 տարուայ մէջ առաջին անգամ ըլլալով Էջմիածինի մէջ կատարուեցաւ Եպիսկոպոսաց ժողովի բացումը

Եպիսկոպոսական ժողովի մասնակիցները Էջմիածինի շրջափակին մէջ

Սեպտեմբեր 24-ին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինի մէջ բացումը կատարուեցաւ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսաց ժողովի:

Ժողովի բացման հանդիսաւոր արարողութեան մասնակցեցաւ Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսեան:

Ժողովին մասնակցելու համար աշխարհի տարբեր ծայրերէն Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին եկած էին բոլոր թեմերու առաջնորդներն ու պատուիրակները՝ թիւով

62 բարձրաստիճան հոգեւորական՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Արամ Առաջինի գլխաւորութեամբ քննարկելու շարք մը օրախնդիր հարցեր:

Պէտք է նշել, որ Եպիսկոպոսաց նման համահաւաք ժողով, տեղի ունեցած է 600 տարի առաջ:

«Հոգու բերկրութեամբ ողջունում ենք ձեզ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում: Նշանաւոր օր

Շաբ.ք էջ 18

«ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 100-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻԳԻՆ ԸՆԴԱՌԱՋ» ԽՈՐԱԳՐՈՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐՈՒ ԻՐԱՋԵԿՄԱՆ ԿԱՌՈՅՑՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Երեւանի մէջ տեղի ունեցաւ ՀՀ Սփիւռքի նախարարութեան նախաձեռնութեամբ կազմակերպուած «Հայոց Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին ընդառաջ» խորագիրը կրող հայկական հիմնախնդիրներու իրազեկման կառուցներու ներկայացուցիչներու համահայկական համաժողովը:

Համաժողովի ընթացքին քննարկուեցան Հայոց Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին ընդառաջ Սփիւռքի մէջ ձեւաւորուած տարածաշրջանային յանձնախումբերու, հայկական հիմնախնդիրներու իրազեկման կառուցներու ներկայացուցիչներու գործունէութիւնը, ՀՀ արտաքին քաղաքականութեան արդի ինդիքները:

Շաբ.ք էջ 4

ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՆՇՈՒԵՑԱՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ 22ՐԴ ՏԱՐԵՂԱՐՁԸ

Կիրակի, 22 Սեպտեմբեր 2013, պատմական յիշատակելի օր մը հանդիսացաւ Լոս Անճելոսի եւ շրջակայ քաղաքներու հայորդիներուն համար:

Արդարեւ Կլենտէյլի «Վերտիւկո Բարք» զբօսայգիին տօնական տեսք ստացած էր եւ ժամադրավայրը դարձած բազմահազար հայերու, որոնք վայելցրին իսկապէս հայրենաշունչ օր մը: Անոնք եկած էին հանդերձ ընտանեօք, ծերով եւ երիտասարդով, մինչեւ իսկ սալ-

լակներով, յագեցնելու համար հայրենաբաղձ հայու իրենց պապակը, մասնակից դառնալով Հայաստանի անկախութեան 22 տարեդարձի սօնախմբութեան:

Ընդարձակ զբօսայգիին մէջ ամէն ինչ հայկական էր, երգ, նուագ, պար, ուտելիք, տասնեակ մը տաղաւարներ կրպակներ, յուշանուէրներ եւ այլն: Յատուկ բաժին մը յատկացուած էր մանկական խաղերու եւ համակարգչային ժամանցներու:

Նոր սերունդ Մշակութային Միութեան կողմէ կազմակերպուած սոյն աւանդական տօնակատարութեան՝ իրենց անմիջական աջակցութիւնը բերած էին Հ.Մ.Մ.ի Տիկնանց Օժանդակ Մարմինը, Ս.Դ.Հ.Կ. «Կաջ» Երիտասարդական Միութիւնն ու Հայ Ամերիկեան Խորհուրդը:

Կէսօրուան մօտ գործադրութեան դրուեցաւ պատշաճ յայտա-

Շաբ.ք էջ 8

ԼՈՒԻԵՐ

Էլմար Բրոկ. «Հայաստանը կորցրեց իր երոպական հեռանկարը»

«Ոչ թէ մենք կորցրեցինք Հայաստանը, այլ Հայաստանը կորցրեց իր երոպական հեռանկարը. սա է ճիշդ մտայնումը», - «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ գրոյցում ասաց Եւրախորհրդարանի արտաքին յարաբերութիւնների յանձնաժողովի նախագահ, Եւրոպայի ժողովրդական կուսակցութեան փոխնախագահ Էլմար Բրոկը: «Եւ Հայաստանն այդ կորուստն ունեցաւ Ռուսաստանի կողմից անհաւանական մեծ ճնշման պատճառով, որ անվտանգութեան հարցով ճնշում էր», - յաւելեց նա:

Էլմար Բրոկ

ճախ յիշատակելով Հայաստանը: Իսկ Եւրախորհրդարանի ամենաազդեցիկ պատգամաւորներից Եսայեկ Վոլսկին, ով Հարեւանութեան ծրագրի ջատագովներից է եւ Հայաստանի մասով համազգեկուցողը, «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ գրոյցում խորը ասիստանք յայտնեց Հայաստանի հետ ծախսած ջանքերի եւ ժամանակի համար:

«Մենք ասիստում ենք Ասոցացման համաձայնագրի բանակցութիւնների յաջողման համար Հայաստանի գործադրած ջանքերը, որոնց արդիւնքում բանակցութիւններն աւարտուեցին՝ պատրաստելով Հայաստանի հետ համաձայնագրի նախատարաքը, ինչից յետոյ Հայաստանը որոշեց այլեւս չասոցացուել Եւրամիութեան հետ եւ միանալ Ռուսաստանի նախաձեռնած Մաքսային միութեանը՝ Բելառուսի, Ղազախստանի հետ: Դա սուվերեն որոշում է, եւ մենք յարգում ենք այն, սակայն ասիստում ենք, որ իզուր այդքան ջանք եւ ժամանակ ծախսուեց երկու կողմից էլ», - ասաց Վոլսկին:

Սերժ Սարգսեանը քննադատել է ՀԱՊԿ անդամ որոշ երկրների

Աշխատանքային այցով Սոֆիում գտնուող Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսեանը ՀԱՊԿ Հաւաքական անվտանգութեան խորհրդի նստաշրջանի նեղ կազմով հանդիպման ժամանակ ունեցած ելոյթում քննադատել է ՀԱՊԿ անդամ որոշ երկրների՝ ղարաբաղեան հակամարտութեան վերաբերեալ հնչեցրած յայտարարութիւնների համար:

«Մեր փաստաթղթերում, այդ թւում՝ անցեալ տարի դեկտեմբերին ընդունուած մոսկովեան յայտարարութեան մէջ, ընդգծուել էր ղարաբաղեան հակամարտութիւնը բացառապէս խաղաղ ճանապարհով կարգաւորելու կարեւորութիւնը՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համախաղահաների միջնորդութեամբ ՄԱԿի կանոնադրութեան, միջազգային իրաւունքի նորմերի եւ սկզբունքների հիման վրայ, որոնք, մասնաւորապէս վերաբերում են ուժի կամ ուժի սպառնալիքի չկիրառմանը, ժողովուրդների իրաւահաստատութեանը եւ ինքնորոշմանը, եւ տարածքային ամբողջականութեանը: Համանման դրոյթ է ամրագրուած նաեւ համատեղ հրամաններում: Սակայն, ի հակադրութիւն մեր իսկ կողմից ընդունուած որոշումների, որոշ անդամ պետութիւններ այլ հարթակներում եւ ուրիշ կազմակերպութիւններում նոյն հարցի կապակցութեամբ ընդունում են յայտարարութիւններ, որոնք աններդաշնակ են ՀԱՊԿ շրջանակներում ընդունուած որոշումներին: Վերջին տարիներին փաստաթղթեր են ընդունուել, այդ թւում՝ նախագահական մակարդակով, որոնցում աղբբեջանական կողմի մատուցմամբ ընտրողաբար, ի վնաս միւս սկզբունքների, առանձ-

նանում է տարածքային ամբողջականութեան սկզբունքը», - ասել է Հայաստանի նախագահը:

«Բնականաբար, շատ երկրներ Աղբբեջանի հետ կապուած իրենց շահերն ունեն: Բայց, մենք ոչ մի կերպ չենք կարող համաձայնել, երբ այդ յարաբերութիւնները բերում են այնպիսի փաստաթղթերի ընդունմանը, որոնք ուղղուած են ՀԱՊԿ անդամ պետութիւնների շահերի եւ, ընդհանուր առմամբ, կազմակերպութեան հեղինակութեան դէմ: Այս թեման յատկապէս արդիական է Աղբբեջանի նախագահի հայատեսաց հռետորաբանութեան, Լեւոնային Ղարաբաղի խաղաղ բնակչութեան դէմ ուժի կիրառման մշտապէս հնչեցուող սպառնալիքների ֆոնին», - ասել է Սերժ Սարգսեանը:

Նշենք, որ ՀԱՊԿ անդամ մասնագիտական պետութիւնները՝ Ղազախստանը, Ղրղզստանը եւ Տաջիկստանը «Իսլամական կոնֆերանս» կազմակերպութեան անդամ են, եւ այդ կազմակերպութիւնը Ղարաբաղի հարցում ունի ընդգծուած աղբբեջանամետ դիրքորոշում: Բացի այդ, Ղազախստանն ու Ղրղզստանը նաեւ թուրքալեզու պետութիւնների միութեան անդամ են, աւելին՝ երկու երկրների պաշտօնեաները Բաքուում յայտարարել են, որ Ղարաբաղեան խնդիրը պէտք է կարգաւորուի Աղբբեջանի տարածքային ամբողջականութեան շրջանակներում: Իսկ ոչ մասնագիտական միւս երկու պետութիւնները՝ Ռուսաստանն ու Բելառուսը, նոյնպէս բարեկամական յարաբերութիւններ ունեն Աղբբեջանի հետ եւ այդ երկրին պարբերաբար գէնք են վաճառում:

«ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 100-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԸՆԴԱՌԱՋ» ԽՈՐԱԳՐՈՎ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ

Մարտնականութեւ 1-էն

Սփիւռքի նախարար Հրանոյշ Յակոբեանի ղեկավարութեամբ «ժողովրդական դիւանագիտութեան հիմնախնդիրները» թեմալով քննարկում տեղի ունեցաւ ՀՀ ԱԺ արտաքին յարաբերութիւններու յանձնաժողովի անդամներու եւ միջազգային կազմակերպութիւններու մէջ խորհրդարանական պատուիրակութիւններու ղեկավարներուն հետ:

Այնուհետեւ քննարկումները շարունակուեցան ՀՀ պաշտպանութեան նախարարութեան մէջ, ուր նախարար Մէլրան Օհանեանի եւ նախարարութեան բարձրաստիճան հրամանատարական կազմին հետ քննարկուեցան ՀՀ պաշտպանութեան վերաբերող խնդիրները:

Համաժողովին Ս.Դ.Հնչակեան կուսակցութիւնը կը ներկայացնէին Ուրուկուէյէն Տիէկօ Գարամանուկեան եւ Միացեալ Նահանգներէն Սեւակ Խաչատուրեան:

Երոպան հայաստանցի գործարարների համար «երազանք կը մնայ»

Եւրոպայի Միութեան «Թուրինինգ» ծրագրի նպատակն է ներդաշնակեցնել ՀՀ օրէնսդրութիւնը սպառողների շահերի պաշտպանութեան ոլորտում առկայ ԵՄ չափանիշներին:

«Ազատութիւն» ռադիոկայանի հարցին՝ քանի որ Հայաստանը, Ռուսաստանի նախաձեռնած Մաքսային միութեանը անդամակցելու որոշում կայացնելով, փաստօրէն գրկուել է ԵՄ Ասոցացման համաձայնագրի, ինչպէս նաեւ խորը եւ համապարփակ ազատ առեւտրի գոտու պայմանագրից, արդեօք անիմաստ չէ՞ Եւրոպական չափանիշների մասին խօսակցութիւնը, «Թուրինինգ» ծրագրի մշտական խորհրդատու Ուիլիամ Հարսը պատասխանեց. - «Ձեմ կարող խօսել Եւրամիութեան կամ Հայաստանի կառավարութեան անունից, կարող եմ միայն ասել, որ քանի դեռ ծրագիրը շարունակուած է, մենք շարունակելու ենք մեր աշխատանքը:

Հայաստանը կը շահի Շուկայի վերահսկողութեան տեսչութեան արդիականացումից, ծրագրի շրջանակում մեր կատարած աշխատանքից, անկախ այն որոշումից, որը կ'ընդունուի»:

Նշելով, որ իրենց կողմից անցկացուած վերահսկողութեան արդիւնքում յայտնաբերուած հիմնական խնդիրն այն է, որ ապրանքները չեն համապատասխանում անվտանգութեան երոպական չափանիշներին՝ «Թուրինինգ» ծրագրի խորհրդատուն նաեւ համոզմունք յայտնեց, որ առնուազն շուկայի վերահսկողութեան ոլորտում Հայաստանը պատրաստ է ընդունել երոպական չափանիշները:

Մինչդեռ, «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ գրոյցներում հայ գործարարները նշում էին, որ իրենք պատրաստ չեն երոպական շուկայի համար, իսկ Եւրոպան հայաստանցի գործարարների համար «երազանք» կը մնայ:

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք «Մասիս» Շաբաթաթերթին
T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863
Massis2@earthlink.net

ՄԱՍԻՍ
 ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՅԵԼԻ ԱՂԲԻՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒԵՐՈՒ

ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՆՇՈՒԵՑԱԲ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱՆՈՒԹԵԱՆ 22ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

Շարունակուած էջ 1-էն

զիր մը: կազմակերպիչ յանձնախումբին անունով օրուան գոյգ հանդիսավարները ընկ. Ստեփան Յովակիմեան եւ Հայկուհի Էմպոյեան, իրենց բացման խօսքին մէջ ջերմօրէն ողջունեցին մեր փառապանծ հայրենիքի անկախութեան 22րդ տարեդարձը, մաղթելով խաղաղ ու բարգաւաճ կեանք եւ պայծառ ապագայ համայն հայութեան:

Սոչն ժողովրդային փառատօնին ներկայ էին ԱՄՆ-ի Գոնսկրէսի անդամներ Ճիւտի Չուի եւ Ատամ Շիֆի ներկայացուցիչները, Կլենտէյլի Քաղաքապետարանի անդամ Արա Նաճարեան, Լոս Անճելոսի քաղաքապետական խորհուրդի անդամ Միչ Օֆէրօլ եւ տարբեր կազմակերպու-

Կլենտէյլի վարժարաններու խորհուրդի անդամ՝ Արմինա Ղարաբէկեան եւ ուրիշներ: Հիւրերը անգլերէն լեզուով ներկաներուն ծանօթացուց ՀԱՍ-ի անդամ Գրիգոր Մոլոյցեան:

Փառատօնն ունէր գեղարուեստական ճոխ բաժին մը: Բոլորիս համար հաճելի անակնկալ մը եղաւ այս օրերուն Հարաւային Գալիֆորնիա շրջապտոյտի եկած Աւստրալիոյ Սիտնի քաղաքի Համազգային Մշակութային Միութեան պարախումբի ելոյթը, արժանանալով ջերմ ծափահարութեանց:

Առանձնապէս յիշատակելի են յայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերող ժողովրդային սիրուած երգիչներ՝ Ալֆրէտ Գալատեանը, Խաչիկ Գարատալեանը, Վա-

Թեանց ներկայացուցիչներ:

Հայ ժողովուրդի մեծ տօնին առթիւ ողջոյնի եւ շնորհաւորական ջերմ ելոյթներով հանդէս եկան Լոս Անճելոսի քաղաքապե-

Տէ Ներսիսեանը, Մէլի, Յարութ Յակոբեանը, Տօնէն, Գաբիկ Պատալեանը եւ Աւնօն:

Աճաբարար Ալպեո Նազարեանի թաքուն խաղերը շատերուն

տական խորհուրդի անդամ՝ Միչ Օֆէրօլ, Կլենտէյլի Քաղաքապետական խորհուրդի անդամ՝ Արա Նաճարեան, Գալիֆորնիոյ խորհրդարանի անդամ՝ Մայք Կաթոյի ներկայացուցիչ՝ Մէրի Մանուկեան,

հիացումին արժանացան:

Օրուան խանդավառութիւնն իր գագաթնակէտին հասցուցին Նոր Սեբունդ Մշակութային Միութեան եւ «Լիլիան» պարարուեստի դպրոցի տարբեր տարիքի պարախումբերու

ժողովրդային պարերու գեղարուեստական բարձր կատարումները, արժանանալով որոտընդոտ ծափահարութիւններու: Մեր շնորհաւորութիւնները պարուսույցներ Լիլիան Մարգարեանի («Լիլիան») եւ Վարդուհի Մինասեանին (Նոր Սեբունդ): Այս առթիւ պարբերաբար տեղի ունեցաւ փառատօնի վիճակահանութիւնը, որմէ բախտաւորուեցան բազմաթիւ ներկաներ:

Տօնական գուարթ մթնոլորտը շարունակուեցաւ մինչեւ մայրամուտ եւ ժողովուրդը ակամայ տուն վերադարձաւ փառատօնէն, իր հետ տանելով նորանկախ հայրենիքին նուիրուած յիշարժան օրուան մը լաւագոյն տպաւորութիւնները: Վարձքը կատար յանձնախումբերու բոլոր անդամներուն, իրենց տքնաջան եւ սիրայօժար աշխատանքին ու նուիրումին համար:

Massis Weekly

Volume 33, No. 35

Saturday, September 28, 2013

Armenia Celebrates 22nd Anniversary of Independence Official Events and Street Protests

YEREVAN — Armenia celebrated the 22nd anniversary of Independence on September 21 with pompous official events and street marches calling for real independence and protesting the decision of President Serzh Sarkisian to join the Customs Union of Russia, Belarus and Kazakhstan.

In his congratulatory message on the occasion of Independence Day President Sarkisian said that independence is an intrinsic value. Yet, he did not say a single word about the decision to join the Russia-led Customs Union. He just said that one should not underestimate or overestimate their strength.

Armenia's national independence is not at risk he insisted. "We live in a free country and can make anything a subject of discussion. But there is one thing that cannot change in any situation: the sovereignty of the Republic of Armenia," Sarkisian said in a speech at

an official reception held on the occasion.

"It's a dream come true and an obligation that always accompanies us," he declared. "It's a holiday that we inherited with the blood of our heroes and an obligation that we must pass on to our grandchildren."

The remarks appeared to be an attempt to allay fears raised in Armenian opposition and civic circles by Sarkisian's September 3 pledge to make Armenia part of the customs union of Russia, Belarus and Kazakhstan, which Moscow wants to turn into a more tightly-knit Eurasian Union. Kremlin critics view the idea as an attempt to recreate the former Soviet Union. Hence, accusations in Armenia that Sarkisian put national independence at risk with his last-minute U-turn.

World leaders have sent con-

Continued on page 4

Bishops' Synod of the Armenian Apostolic Church Commences at Etchmiadzin

ETCHMIADZIN -- On September 24, in the Mother See of Holy Etchmiadzin, His Holiness Karekin II, Supreme Patriarch and Catholicos of All Armenians; and His Holiness Aram I, Catholicos of the Great House of Cilicia, presided over the opening of the Bishop's Synod of the Armenian Church.

The four-day conference, the first of its kind held in nearly 600 years, brought together more than 60 archbishops and bishops from the church dioceses in Armenia and around the world. They are due to review theological issues and ancient rites at the meeting chaired by Catholicos Karekin II. They will also discuss the beatification of some 1.5 million Armenians who were massacred in Ottoman Turkey a hundred years ago in the Armenian Genocide.

President Serzh Sarkisian also attended and addressed the opening session of what he described as a

"historic event." He expressed hope that the Synod will give new impetus to the "realization of our national aspirations."

"With the commencement of this meeting the Holy Armenian Apostolic Church is entering a new historic stage. It creates an opportunity to get answers to a number of questions of our religious and moral life, to reform and improve the Church's activity in line with the modern challenges," President Sarkisian said.

Following the President's speech, His Holiness Karekin II, Catholicos of All Armenians; His Holiness Aram I, Catholicos of Cilicia; and His Eminence Archbishop Aram Ateshyan, Patriarchal Vicar of Constantinople, gave their opening remarks.

Catholicos Karekin II spoke of a "remarkable day for all of us" in his opening address to the leading Armenian clerics.

President Sarkisian Criticizes Turkic Allies Over Pro-Azeri Statements

SOCHI — President Serzh Sarkisian on Monday publicly criticized Central Asian states nominally allied to Armenia through a Russian-led defense pact for endorsing Azerbaijan's position on the Nagorno-Karabakh conflict.

Sarkisian appeared to point the finger at Kazakhstan and Kyrgyzstan during a summit of the Collective Security Treaty Organization (CSTO) held in the Russian Black Sea city of Sochi.

"In recent years there have been official documents, including at the presidential level, which at the behest of the Azerbaijani side selectively single out the principle of territorial integrity to the detriment of other principles," he told the fellow heads of state from the two Central Asian states as well as Russia, Belarus and Tajikistan.

He argued that the United States, Russia and France — the three mediating powers — believe that the Karabakh conflict must be resolved also on the basis of the principles of people's self-

determination and non-use of force.

"Naturally, many countries have their own interests connected with Azerbaijan," continued Sarkisian. "But we cannot agree when those relations lead to the adoption of documents directed against the interests of CSTO member states and the image of the organization as a whole."

"This issue is especially pressing against the background of the Armenophobic rhetoric of Azerbaijan's president and constant threats to use force against Nagorno-Karabakh's civilian population," he said in televised remarks.

As recently as on August 16, Kazakh President Nursultan Nazarbayev and his Kyrgyz counterpart Almazbek Atambayev backed a Karabakh settlement "within Azerbaijan's internationally recognized borders" in a joint declaration adopted at a summit of Turkic-speaking states in the Azerbaijani city of Gabala.

Continued on page 4

Ex-Presidential Candidate Gets 14 Years for Assassination Attempt

YEREVAN — Vartan Sedrakian, a former Armenian presidential candidate, was sentenced to 14 years in prison on Monday for allegedly plotting to assassinate Paruyr Hayrikian, a veteran politician who also ran in the February 18 election.

A Yerevan court also gave 14-year and 12-year prison sentences to Khachatur Poghosian and Samvel Harutiunian, the two other men arrested following the January 31 attack on Hayrikian. Poghosian was convicted of shooting and wounding the prominent Soviet-era dissident. The court backed the prosecutors' claim that both men were hired by Sedrakian. At the sentencing hearing on September 23, Sedrakian again insisted he was innocent.

Sedrakian, who is a self-styled scholar specializing in Armenian epic poems, strongly denied his involve-

ment in the shooting throughout the high-profile trial. "Show me a single fact, a single piece of evidence proving

Continued on page 4

Ahead of the 100th Anniversary of the Armenian Genocide: Pan-Armenian forum in Yerevan

YEREVAN-- The Pan-Armenian Forum of Representatives of Organizations Raising Awareness about Armenian Issues entitled "Ahead of the 100th Anniversary of the Armenian Genocide" kicked off in Yerevan on September 19th. The forum is organized by the RA Ministry of Diaspora.

During the forum, the participants discussed the activities of the regional committees established in the Diaspora ahead of the 100th anniversary of the Armenian Genocide and the representatives of organizations raising awareness about Armenian issues, as well as the current objectives of Armenia's foreign policy.

Members of the Foreign Affairs Committee of the RA National Assembly and leaders of parliamentary delegations within international organizations participated in a discussion on

"Key Issues of Popular Diplomacy" moderated by Minister of Diaspora Hranush Hakobyan.

The discussions continued at the RA Ministry of Defense where the participants discussed issues related to Armenia's defense with Minister Seyran Ohanyan and the high-ranking commanders of the ministry.

The first day of the forum ended with a discussion on the development of Armenia-Diaspora partnership at the RA Ministry of Diaspora.

The forum participants held a special meeting with RA Foreign Minister Edward Nalbandian.

The forum was held in Yerevan on 19-21 September with the participation of nearly 50 representatives of organizations raising awareness about Armenian issues from Armenia, Artsakh and the Diaspora.

Aliyev Defends Axe-Killer's Pardon, Blasts 'Armenian Fascism'

BAKU -- Azerbaijan's President Ilham Aliyev has strongly defended his controversial decision to free, promote and reward an Azerbaijani army officer who hacked to death a sleeping Armenian colleague in Hungary in 2004.

In a speech delivered on Wednesday and reported by Azerbaijani news agencies the following day, Aliyev also alleged that "fascism" has been the dominant Armenian national ideology over the past century.

"I remember how many unfounded accusations and attacks I faced from hypocritical foreign politicians after the liberation and return to the homeland of the Azerbaijani officer Ramil Safarov," he said. "The European Parliament even adopted a resolution on this issue and condemned my steps."

"But I will repeat with the same determination that Azerbaijan freed its officer, returned him to the homeland and restored justice," he declared.

Safarov was sentenced by a Hungarian court to life imprisonment for axe-murdering Armenian Lieutenant Gurgen Markarian during a NATO course in Budapest. Aliyev pardoned Safarov immediately after the Hungarian authorities unexpectedly extradited him to Azerbaijan in August last year. The officer was also promoted to the rank of army major, granted a free apartment and paid eight years' worth of back pay.

Safarov's glorification provoked

a furious reaction from Armenia and strong Western criticism.

Aliyev, who will almost certainly secure a third term in office in an upcoming presidential election, made the remarks as he inaugurated a memorial to the victims to what his regime says was genocide committed by Armenians in northern Azerbaijan in 1918. He said the atrocity was a vivid manifestation of "Armenian fascism."

"Armenian fascism once again showed its face in the late 1980s and the early 1990s," Aliyev said, referring to the Nagorno-Karabakh conflict.

"The ideology of the modern Armenian state is also based on fascism," he charged. "I believe that Armenian fascism should be researched by Azerbaijani scholars more thoroughly."

In his speech Aliyev also pledged that, "Azerbaijan will restore its territorial integrity. All the factors- comparison of powers, international and economic-military factors indicate it. Just it takes time and we want to achieve it soon. Azerbaijan's state flag should be waved in Shusha, Khankendi and Azerbaijanis should live in their historical lands in the future. Our historical lands are Yerevan khanate, Goyce and Zangazur regions. There will be times; we will live in these lands. I believe it, I am sure. Everyone should put their efforts in order to achieve it. Everyone should bring this sacred day nearer via their activities".

Egyptian Journalists: Ankara Terrified that Cairo Could Recognize the Armenian Genocide

YEREVAN-- The Armenian community of Egypt is safe and secure, Egyptian journalists assured their Armenian counterparts at a press conference today. What's happening in Egypt today is a revolution, not a coup, they said.

Although the relations between Armenia and Egypt are historic and friendly, many Egyptians are unaware of the Armenian Genocide.

"The Genocide issue was first raised after June 30, when tension escalated in the relations between Turkey and Egypt and Prime Minister Recep Tayyip Erdogan started to interfere in Egypt's internal affairs," journalist Mohammed Mansur said.

According to him, after this many reporters in Egypt believe it's necessary to reinforce the ties with Armenia and provide more information about the Armenian Genocide.

"Before the government of Egypt will recognize the Armenian Genocide, the public should be informed about this tragedy," Mansur noted. He informed that many lawyers in Egypt have already applied to the authorities with a request to recognize the Armenian Genocide.

Alaa El Din said, in turn, that Turkey is terrified that Egypt could recognize the Armenian Genocide. According to him, "when Erdogan exceeded all limits, Egypt hinted it might recognize the Genocide. The authorities realize that the Genocide should be officially acknowledged in response to Erdogan's policy," the Egyptian journalist said.

Hazem el Mallah noted that Armenia and Egypt have enjoyed high-level diplomatic relations since 1991 and added that the Egyptian people are getting to know more about the Armenian Genocide. He stressed that pressures have increased on the government to acknowledge the Genocide.

Touching upon the Karabakh issue, Hazem el Mallah said Egypt will address the issue after domestic stability is restored. He added, however, that the official position of Egypt is that the conflict should be solved exceptionally in a peaceful way on the basis of international law.

The international studies expert did not agree with the opinion of a journalist that the Muslim states mainly assist Azerbaijan in the NKR conflict issue, "the Karabakh issue is not a religious one, and wrong is the opinion that the Muslim countries have an anti-Armenian position on this" he stated.

The Armenians have settled in Egypt since the ancient times and have actively participated in the social and political life of the country. About 9000 Armenians currently live in Egypt, mainly inhabiting in Alexandria and Cairo. The first Armenian school in Cairo was established in 1828 and in Alexandria – in 1851. In 1917 the number of the Armenian schools reached 11, where about 1600 pupils learnt. From the mid 19th century periodicals have been published and publishing houses have been established there. Egypt's first Foreign Minister and Prime Minister were Armenians.

Financial Institutions Discuss Investment Opportunities in Armenia

YEREVAN -- On September 25, the USAID-funded Enterprise Development and Market Competitiveness (EDMC) Project and Small Enterprise Assistance Funds (SEAF) Armenia launched a conference entitled "Easing Access to Affordable Capital for Competitive Private Businesses." The conference focused on private equity finance and investment opportunities in Armenia, bringing together representatives of international investment institutions and the Armenian business community to discuss opportunities and obstacles of investing into the Armenian economy.

Board Member of the Central Bank of Armenia Armenak Darbinyan,

USAID Armenia Economic Growth Office Director Naren Chanmugam, and SEAF Executive Chairman and Co-Founder Hubertus van der Vaart delivered remarks, encouraging businesses to take advantage of the conference to learn more about equity finance and application procedures. Conference participants included representatives of major financial institutions in Armenia, consulting companies, and small and medium enterprises.

The conference enabled key players in the field of equity finance to coordinate efforts and facilitated a dialogue between companies and financial institutions to help raise awareness about equity finance and spur future investments.

Wiki Loves Monuments: Armenia 6th Amongst 53 Countries

More than 170,000 photos were uploaded to Wikimedia Commons in the first 22 days of the international photo contest Wiki Loves Monuments. Roughly 10,000 of these images are photos of Armenian monuments, which makes Armenia 6th in the race of 53 countries by number of photographs. Poland is leading with roughly 27,000 photos, Germany is second with 22,000 photos. The contest will continue until 30 September.

Up to now Armenia had 130 participants who photographed monuments and uploaded them to Wikimedia Commons. Arpine Andreasyan, one of the participants, says, it is such a pity that only a very little part of Armenian heritage can be found in the internet. "This is a great opportunity to improve that, to centre all these monuments in a place which gets a lot of attention". Most of the photographs Arpine uploaded to Wikimedia Commons were from her photo archive. Arman Musikyan, another participant of the contest, started to travel all around the country especially for Wiki Loves Monuments. "I found that photographing monuments is like practicing a sport," he says, "to get to a monument you often have to walk for hours, sometimes you need to climb a rock, like for instance the fortress Kayan in Haghpats".

According to Arman, the contest is also like a sport because of the competition between the countries: each one of them tries to get more photos than the others. Arman himself already uploaded roughly 3,000 photos and he still makes trips all around Armenia and makes photos.

Armenian coordinators of Wiki Loves Monuments have organized photowalks in Yerevan, Goris, Shushi

and Vanadzor to encourage and help everyone who would like to contribute to the contest. Participants of these events walk around their cities, make photos of monuments and upload to Wikimedia Commons. The last photowalk will take place on 29 September in Gyumri.

Only one week is left till the end of the contest. After that, in October, the winners of each country will be selected by a local jury. Then an international jury will select international winners of Wiki Loves Monuments. Vachagan Gratian, one of the Armenian organizers, informed that they have a budget of 1.7 million AMD for the awards, although they didn't decide yet what prizes are exactly going to be. The award for the international winner is on the other hand already known: a trip to the Wikimania conference in London.

"Wiki Loves Monuments" is the largest photo contest in the world. It takes place every year on 1-30 September. Armenia joined the contest for the first time this year. Organizer of the contest in Armenia is Wikimedia Armenia. General sponsor is "Ucom". The awards funds is provided by Wikimedia Foundation.

Secretary of State John Kerry Congratulates Armenia on the Occasion of Independence Day

On behalf of President Obama and the American people, I extend my warmest wishes to the people of Armenia as you celebrate your Independence Day on September 21.

The United States and Armenia have a strong relationship based on historic ties and mutual respect. I am proud and grateful for the enduring friendship of many in the Armenian community. As someone who for three decades represented Massachusetts, which boasts one of the largest populations of Armenians outside of Armenia, I have special firsthand knowledge of the contributions that you have

made to America's culture, democracy and economic vitality.

Today our two countries are working together on a dynamic bilateral and regional agenda. Through forums such as the U.S.-Armenia Economic Task Force, we look forward to further strengthening the economic and commercial bonds between our peoples.

I wish all Armenians a joyful and prosperous Independence Day, with peace and happiness in the coming year.

John Kerry, Secretary of State
Washington, DC, September 19, 2013

Rep. Schiff Statement on Armenian Independence

WASHINGTON DC – Today, Rep. Adam Schiff (D-CA) released the following statement on the 22nd anniversary of the independence of the Republic of Armenia:

"I am so pleased to join with the vibrant Armenian community that I represent and proudly say 'Oorakh Angakhooyan Or,' as we recognize the 22nd anniversary of the independence of the Republic of Armenia.

"The road to independence has not been easy, but time has proven that

Armenians are survivors in the truest sense of the word—survivors of foreign domination and survivors of the first genocide of the 20th century. Armenian-Americans continue to illustrate what a valuable asset they are to our society, breaking new ground socially, economically and politically across the nation, and enriching our customs, traditions and quality of life.

"Over the years, I have been privileged to work hand in hand with many individuals in the Armenian com-

Call for Papers Armenia and Diaspora 1918-2013 Fifth Annual International Graduate Student Workshop

Armenian Studies Program
April 4-5, 2014
University of Michigan, Ann Arbor
Deadline for submission of abstracts: December 16, 2013

The proliferation of studies in international migration, transnationalism and diasporas over the past three decades has raised a number of questions, prompting scholars to significantly reconsider former essentialist approaches to communities and identities. If earlier scholars of Armenian studies have often treated the Armenian diaspora as a collection of independent, self-sufficient communities, limiting their studies to mostly descriptive observations, a new generation of scholars has focused on the diversity, flexibility and context-dependence of diasporic communities, individual lives and identities, as well as on investigating the changing roles and impacts of homelands and homeland-diaspora relations on the ways in which diasporas function.

The 1915 genocide of the Armenian subjects of the Ottoman Empire resulted in an outflow of refugees and survivors; this, combined with the independence acquired on a small piece of the Armenian homeland in 1918, the Sovietization of Armenia in 1920, and the founding of the Republic of Turkey in 1923, created the conditions in which modern and contemporary Armenian diasporas have functioned, embedded in a new era in the history of Armenians. The nature of Armenian diasporic communities, the agendas of diasporic institutions, varying perceptions of the Armenian homeland and the republics of Armenia, intracommunal identities, conflicts and cooperation, and other elements of Armenian diasporic life took shape after the post-Lausanne disappointment, under the influence of changing conditions in host countries and a complex international political context. Conceptions of what diasporas and diasporic identities are, and how they should function, developed heterogeneously in specific diasporic communities, in the homeland, and, more recently, in diaspora studies. This workshop will be dedicated to exploring the competing and sometimes conflicting conceptions of how the Armenian diaspora, with its various communities and identities, has functioned and is functioning in the challenging transnational environment of modernity and globalization as well as in relation to the transformations of the homeland.

This workshop on Armenia and Diaspora 1918-2013 is sponsored by the University of Michigan's Arme-

munity on a wide variety of issues that concern the Armenian community, such as securing aid for Armenia and Artsakh, supporting self-determination for the people of Artsakh, and ending the U.S. government's tragic failure to recognize the Armenian Genocide.

nian Studies Program and is organized by Vahe Sahakyan, a graduate student in that Program with faculty advisors, Professors Kevork Bardakjian (University of Michigan) and Khachig Tölölyan (Wesleyan University), and seeks to bring together younger scholars (graduate students engaged in research or those who defended their dissertations in the last three years) who work on diasporas within a variety of disciplines. Emphasizing an interdisciplinary and connected approach, among other themes, we invite submissions that address the following issues (along with others of equal relevance):

Perceptions and representations of the lost homeland, the three post-1918 Republics of Armenia in post-genocide diasporic discourse. Perceptions and representations of the Armenian diaspora in Soviet Armenia (under Stalin and in the post-Stalinist period) and in the Republic of Armenia;

Diasporic institutions and organizations and their relations with Soviet Armenia under Stalin, during WWII and the years of the Cold War;

The 1948 Genocide Convention and its impact on Armenian diasporic institutions and their policies;

Host country conditions, institutions- and community-building in the diaspora (the role of churches, whether Apostolic, Evangelical, Catholic, political parties, charitable organizations, compatriotic unions and comparable organizations);

Host countries, transnational migrations, and the Armenian diaspora; the 'locals' and the 'newcomers' within the Armenian diaspora;

Education, diasporic identities and identity politics in the Armenian diaspora: agents of diasporic identity formation.

Successful applicants will need to submit a paper of no more than 20 double-spaced pages by March 3, 2014 to be circulated among workshop participants. Please send an Abstract (250 words /single spaced) along with a CV to armdiaspora@umich.edu by December 16, 2013.

Some funds are available to cover travel expenses. Per donor guidelines, preference will be given to those traveling from the Republic of Armenia.

Armenian Studies Program, University of Michigan

1080 South University Ave., Suite 3633 Ann Arbor, MI 48109-1106 USA

"As a friend to the Armenian community, I am honored to join you in commemorating this important day and anniversary. Congratulations to the people of Armenia, to Armenians in America, and to all Armenians around the world."

Hollywood Director Richard Sarafian Dies at 83

LOS ANGELES — Famous director Richard Sarafian died Wednesday night at age 83 in Southern California.

Sarafian was best known for his film *Vanishing Point*, a story about an auto pursuit through the Nevada desert involving a Vietnam veteran and his drug dealer.

He directed numerous films and, earlier in his career, TV shows that included episodes of "Gunsmoke," "The Twilight Zone" and "Batman." He also acted, appearing as hitman Vinnie in the Warren Beatty satire "Bulworth" and gangster Jack Dragna in Beatty's "Bugsy."

In "Dr. Doolittle 2," he did a comic turn as the voice of the God Beaver, a don of the dam who ran the forest like a Corleone with buck teeth.

The Associated Press reports that Sarafian died at a Santa Monica hospital on Wednesday after suffering from pneumonia. He contracted it while recovering from a fall.

"I had absolutely no idea that this thing would survive all these years," Sarafian said about the 1971 hit film.

Born April 28, 1930, in New York City, Richard Caspar Sarafian was the son of Armenian immigrants. He attended New York University but

"was a rotten student, drinking and carousing," he told the Armenian Reporter in 2008. "To make life easier, I took a two-point course in writing and directing pictures. I got an A!"

Sarafian was married to Helen Joan Altman who died two years ago, after divorcing Sarafian and later re-marrying him.

Sarafian is survived by five children, sons Deren, Damon, Richard Jr., Tedi, and his daughter Catherine, all of whom work in the film industry.

Sarafian was an iconic influence on film and was remembered by directors like Quentin Tarantino.

Armenia Celebrates 22nd Anniversary of Independence

Continued from page 1

gratulatory messages on the occasion of the 22nd anniversary of Independence Day; among them were the presidents of Russia, France, Germany, Turkey, Mexico, China, Ukraine, Belarus; Queen Elizabeth II of England, U.S. Secretary of State John Kerry, UN Secretary General Ban Ki-moon.

Russian President Vladimir Putin, in particular, expressed confidence that with the joint efforts the two states will ensure further strengthening of the entire range of bilateral relations, "also in the context of Armenia's accession to the Customs Union, which reflects the fundamental interests of the two brotherly countries".

Thousands March to "Reclaim" Armenia's Independence

A few thousand marchers took to the street in Yerevan in a civic initiative to "reclaim" Armenia's independence and to voice their opposition to Sarkisian's recent announcement that the country intends to join the

Russian-led Customs Union.

March organizers had released a statement arguing that Sarkisian does not speak in the name of the people and that Armenia should not join any outside union that threatens its sovereignty.

The marchers, from various political affiliations and stripes, assembled in Yerevan's Liberty Square and then made their way down Northern Boule-

vard to Republic Square.

As the ranks of the marchers swelled, they took over one half of Amiryan Street despite the best efforts of the police to confine the protestors to the sidewalk.

A number of minor scuffles broke out between the marchers and the cops along the protest route.

More police were called in to confine the marchers along one sidewalk of Mashots Avenue as the throng made its way towards Baghramyan Avenue and the Presidential Palace.

Special Unit Forces were stretched to the limit as the marchers, mainly young people, circumvented police barricades, reaching the inter-

The History of Armenian Money Dates Back to the 3rd Century B.C.

YEREVAN -- November 22 will mark the 20th anniversary of the Armenian dram. The Central Bank of Armenia organizes a number of events on this occasion.

"The history of the Armenian currency: Finances for Everyone" exhibition was launched in the city of Hrazdan today and will continue through September 29. Visitors will have an opportunity to watch the items on display and learn about the history of Armenian coin-cutting.

The oldest known Armenian coins were cut in the second half of the 3rd century B.C by the Armenian kings of Tsopk. This is where the history of Armenian money starts from.

Gevorg Mughalyan, numismatist at the Central Bank of Armenia, draws special attention to the coins cut during the rule of Tigran the Great. Those were the unique coins picturing the Armenian crown.

"We had no Armenian currency in the Bagratid Kingdom of Armenia. However, there is an interesting fact. King Kiurike II (second half of the 11th century) of the Lori branch of Bagratuni/Bagratid Dynasty issued a

unique coin, only one copy of which has been preserved. This is the first coin with Armenian inscriptions," he said.

The inscriptions on almost all the coins cut in the Armenian Kingdom of Cilicia were in the Armenian alphabet, although there were coins with Latin and Arab inscriptions, as well, the expert said.

Specialists say contemporary Armenians banknotes are no worse than the best banknotes in Europe with their quality and level of protection.

The oldest banknote displayed at the Hrazdan exhibition dates back to 1899. Besides, the expo presents 36 ancient coins, more than 100 banknotes used at different periods of time, 175 memorial coins cut in the recent years.

Ex-Presidential Candidate Gets 14 Years

Continued from page 1

that I ordered them to kill Paruyr Hayrikian," he told the trial prosecutors in his concluding remarks on Thursday.

Sedrakian argued that both Poghosian and Harutiunian withdrew their incriminating pre-trial testimony against him during the court proceedings. He also pointed out that the prosecutors never clearly explained why they think he was keen to eliminate Hayrikian.

Both candidates were outsiders in the 2013 presidential race. According to Armenia's Central Election Commission, Hayrikian garnered 1.2 percent of the vote, while Sedrakian fared

even worse.

Poghosian, the confessed shooter, declared in June that he was paid by Harutiunian to intimidate, rather than assassinate, Hayrikian. The latter suffered a single gunshot wound to his right shoulder, which nearly delayed the conduct of the presidential ballot.

Nevertheless, the court backed the charges. The punishment given to Sedrakian was even harsher than a 12-year jail term demanded by the prosecutors.

Sedrakian's lawyer, Aleksandr Sirunian, condemned the verdict as unfair and said his client will appeal it. Sirunian said they are ready to take their case to the European Court of Human Rights in Strasbourg.

President Sarkisian Criticizes Turkic Allies

Continued from page 1

The two Central Asian states as well as Tajikistan previously signed even more pro-Azerbaijani statements by the Organization of Islamic Cooperation (OIC). The grouping of more than 50 predominantly Muslim states has repeatedly condemned Armenian "aggression" against Azerbaijan.

The foreign ministers of OIC member states issued one such declaration at a meeting held in New York in September 2012. The meeting chaired by Kazakh Foreign Minister Yerzhan Kazykhanov said the Karabakh dispute should be settled "on the basis of

section at the National Assembly.

There, a cordon of police formed a human chain and held back the protestors from advancing further.

In the meantime, a convoy of black SUV's was seen leaving the Presi-

respect for the sovereignty, territorial integrity and inviolability of the internationally recognized borders of Azerbaijan."

Armenian leaders protested against the CSTO member states' endorsement of such statements even before the CSTO summit in Sochi. Sarkisian said on Monday that they are acting against "the spirit of decisions" made by the Russian-led military alliance. He cited a December 2012 declaration by the CSTO heads of state that backed application of the principles of both territorial integrity and self-determination to the unresolved conflict.

dential Palace.

Once the convoy had fled the scene, the police opened the barricade, allowing protestors to assemble opposite the now empty Presidential Palace.

ԱՐԱՐԱՏԻ ՀԱԿԱՌԱԿ ԵՐԵՍԸ

ԼՈՒՍԻՆԷՑՈՎՎԱՆՆԻՍԵԱՆ

Ո՛չ կարօտ, ո՛չ տխրութիւն, ո՛չ գայրոյթ, ո՛չ ափսոսանք, ա՛յլ՝ մտային ծայրայեղ կենտրոնացում. Այս էի զգում պապերիս երկիր չորսօրեայ ուղեւորութեան ընթացքում՝ Կարս, Անի, Վան, Արդահան, Բայազետ...

Չորս օրուայ ընթացքում ես ոչ մի վանքում մոմ չվառեցի, ոչ նոյնիսկ՝ ԱՂԹԱՄԱՐՈՒՄ, փոխարէնը՝ մի ծայրայեղ կենտրոնացում ունէի, որն իր գազաթնակէտին հասաւ Վանայ բերդում ու ՄՀԵՐԻ ԴՐԱՆ առաջ:

Աղթամարի Ս. Խաչ եկեղեցին
Ինձ համար աշխարհի սկիզբն ու վերջն այստեղ է... Ու ես՝ հայ քրիստոնեայ, Վանայ բարձրաբերձ սարերից իջնող աղբիւրի ջրում ՆՈՐԻՑ մկրտուեցի՝ Խաչ Պատե-րազմին ԱՆԵՂ պահելու հաստատ որոշմամբ:

Հասկացայ, որ խեղճութեան, անյուսութեան, կոտորած մէջքի ու խուճապի դէմ իմ Ազգաւուքարն ունեմ, աշխարհը տիրած միաջբանու ու կապուստի «նազեր» յուսու-աչքի դէմ՝ Վանայ կատուի դեղին-կապոյտ գոյգ աչքը:

Աշխարհի ամենաապահով վայրն է ԱԳՈՒԱԻՈՒՔԱՐԸ, ոչ մի կեղծ խորշակ այնտեղ մուտք չունի: ՄՀԵՐԻ ԴՈՒՈՒԸ բաց է միմ-իայն հոգով արի ու սեփական գիտակցութեան ԹՈՒՐ ԿԵՄԱԿԻՆ ՎԱՆԱՅ ՔԱՐԻ վրայ փորձած ՀԱՅԵՐԻ համար: Մնացեալների համար այն բանու կամ փախուստ է թուում: Մինչդեռ աստուածամարտում յաղթողներն առաջ է միայն այս դուռը բացուում: ՄՀԵՐԻ դրան հնամենի սեպագիր արձանագրու-թիւնը դեռ ոչ ոք լիարժէք չի վերծանել, սակայն այն, ինչ մեզ պէտք է իմանալ՝ մենք գիտենք դարեր ի վեր.

- Թէ ԿՏՐԵՑ, ԵՍ ՉԵՄ ՄԵՂԱ-ԻՈՐՑԵՐ.
- Թէ ՉԸ ԿՏՐԵՑ, ՄԵՂԱԻՈՐ-ՑԵՐ ԵՄ:

Իմ իմաստուն մանուկ, իմ աղանի խորագէտ ա՛զգ, դու պարտաւոր ես աստուածամարտում ՅԱՂԹԵԼ գերբնական մի ճի-գով ...

Պարտաւոր ես հմուտ հնագէտի պէս զգուշութեամբ քերել տարթն ու ժանգը քո հուշիւնից ու ՎԵՐԱՊԵՍ ՃԱՆԱԶԵԼ ՔԵԶ:

ՓՈՔՐ ՄՀԵՐԻ ԱՌԱՍՊԵԼԱ-ԿԱՆ ՃԻԳՈՎ ՊԱՐՏԱԻՈՐ ԵՍ ԻՆՔԴՔԵԶ ՆԱՍ ՅԱՂԹԵԼ ԵՒ ՄՀԵՐ ՄՀԵՐԻ ԴՈՒՈՒՐ ՅԵՏՈՅ ՆՈՐ ՄԻԱՅՆ ՉԱՐ ԱՇԽԱՐՀԻՆ...

Մեր լեզուն կտրողն ու մեր աչքը հանողը, մեր ջրին մեր իսկ արիւնը խառնողն այսօր մեզ դաս է տալիս՝ մեր սարերի վրայ «նչէ վաթան - նախեւառաջ՝ հայրենի-քը» գրելով:

Վանի նահանգը միայն, Հա-յաստանի Հանրապետութեան երկու երրորդի չափ է:

Բացառիկ ձգողութիւն ունի Վանը, այստեղ կարող ես տեսնել անսպասելի. Վանի մեր իջեւանած բարձրակարգ հիւրատան ճակատին

Հայաստանի եռագոյնն էլ էր ծածանում:

Այլ էր Կարս-Ղարսը...
Եթէ դժոխքը համաճարակ ու-նի, ապա ես այն օրը լսեցի այդ սիմֆոնիա-ն Կարսում:

Նորակառուց պարիսպը բան-

տել է սեւաքար, Վանի կատու բացառիկ գեղեցկութեամբ առինք-նող, ծաղկած տանիքով ԱՌԱՔԵ-ԼՈՅ եկեղեցին:

Վանքն ինձ Կոմիտասին յի-շեցրեց...

Կոմիտասի պէս նա էլ թրքե-րէն երգերը թուրքերից լաւ գիտի: Օրը հինգ անգամ իր պատերից ծործորուն նամագն է տարածում ու այդպիսով բացառիկ դարձնում այսօրուայ համաշխարհային իրա-կանութեան ամենամեղաշնակ մշակութային ֆենոմէններից մէ-կը: Օրը Շաբաթ էր ու շուտով նամագին գումարուեցին հարսա-նիք ազդարարող բազում շահկների ձայնն ու թուրքական փոփի ռիթ-միկ դմփոմփոցը:

Կարսն այսօր

Բայց ՎԱՆՔԸ խելակորոյս չէ, ա՛յլ ՀԱՆԳԻՍՏ ՍՊԱՍՈՒՄ է:

Սպասում է մինչեւ ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՆԻՄ ԱՊՐՈՂ ԲՈՂՈՐ ՀԱՅԵ-ՐԸ ՄԵԿ ԱՌ ՄԵԿ ԳԱՆ ու տեսնեն իրեն՝ այդ օտար չալման գլխին: Սպասում է մինչեւ հայերը ՄԱՔ-ՐԱԳՈՐԾԵՆ

ԻՐԵՆՑ ԷՈՒԹԻԻՆԸ եւ յետոյ կարողանան իրեն էլ մաքրել օտար այդ էութիւնից:

Անիի քաղաքի հիւսիսային պարիսպը

Երբ անցանք Վարդանի կա-մուրջն ու հասանք ՉԱՐԵՆՑԻ տան աւերակներին, ես անհամբերու-թեամբ առաջինը կտրեցի փողոցը: Մեքենան շեշտակի անցաւ կող-քովս՝ ականջներիս մէջ գնագոյնե-լով TURKISH POP-ի ելեւէջումը:

Ինձ յանկարծ թուաց, թէ

ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ եմ... Ու երբ ճամբորդող ընկերներիցս մէկը տրտնջաց, թէ ինչու Հայաստանի Հանրապետութեան մշակոյթի նախարարութիւնը գոնէ փորձ չի անում Չարենցի տան նորոգումը ծրագրել, ես ուղղակի ասացի.

- Երբ որ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ այ այս անցնող մեքենայի նման մեքենայ աչլեւս չլինի, ՉԱՐԵՆՑԻ ՏՈՒՆԸ վերականգնելը նոյնքան դիւրին կը լինի, որքան Գիւմրիից Կարս հաս-նելը...

Մինչ այդ արդէն հասցրել էի մտնել աւերակներից ներս ու շրջել սենեակներով: Տունն ինձ եղինջէ ապտակ էր հասցրել... ՉԱՐԵՆՑԻ ՏՈՒՆԸ ԷՒ ԷՒ ՎԱՆՔԻ ՆՄԱՆ ԿԱՆ-ՉՈՒՄ: Կանչում, ապտակում ու ստիպում մաքրագործուել, որ կա-րենալ մաքրագործել:

Մաքրել սեփական ուղեղները, ականջները, սրտերը նորոգել...

Սրբոց Առաքելոց եկեղեցին

Աւելի ուշ, Անիում՝ լքեալ, անգմբէթ ու անխաչ եկեղեցու շուրջը ցրածող հօտը տեսնելով, հասկա-ցայ, որ ես մի նոր դաւանանքի կարիք ունեմ արդէն եւ այդ դաւա-նանքն իմ ԻՍԿԱԿԱՆ ԷՈՒԹԻԻՆԸ ՃԱՆԱԶԵԼԸ է: Կոմիտասն ասում էր, որ միայն անասունները ոչինչ փոխ չեն առնում իրարից, բայց ինՉ ԵՆՔ ՄԵՆՔ ՓՈՈՍ ԱՌԵԼ ԵՒ ԻՆՉ՝ ՆՐԱՆՔ:

Նրանք ՎԱՆՔ ԵՆ ՓՈՈՍ ԱՌԵԼ, ԱՄՈՒՐ ՏՆԵՐ, որոնցում այսօր էլ իրենց վարչական հիմնարկներն են աշխատեցնում, փոխ են առել գեւ-եր...

Իսկ ինչ ենք մենք փոխ առել. Թրքիչ փոփ, օճառ, հագուստ, թրքա-կան սուրճ ...

Շաբ.ը էջ 19

ՀԱՅՐԵՆԻ ՅՈՒՇԵՐ. «ԴՈՒՆ ՀԱՅԵՐԵՆ ԿԸ ԽՕՍԻՍ»

ՀՐԱՅՐ ՃԵՊԷՃԵԱՆ

1990, Խորհրդային Միութեան փլուզում եւ տարանջատում, հա-մայնավար կարգ ու սարքի վերջա-ւորութիւն: Ստեղծում՝ անկախ հան-րապետութիւններու, որոնց մէջ է նաեւ մայր հայրենիքը՝ Հայաստա-նը: Անկախ պետականութիւնը հպարտութիւն էր ու տակաւին է բոլորիս համար: Մեր կազմակեր-պութեան՝ Աստուածաշունչի ընկե-րակցութեան համար, այս թուա-կանին նաեւ բացուեցան աշխա-տանքային մեծ կարելիութիւններ եւ նոր հորիզոններ: Մէկ կողմէ նախկին Խորհրդային Միութեան մաս կազմող պետութիւնները, որոնք անկախացած էին եւ ստեղծած՝ ինքնուրոյն կարգ ու սարք, իսկ միւս կողմէ՝ նախկին Արեւելեան Եւրոպայի երկիրները, որոնք դուրս եկած էին համայնավար վարչու-թեանէն՝ ստեղծելով ազատ պետա-կանութիւն: Այս բոլոր հանրապե-տութիւններուն մէջ գործող եկե-ղեցիները դարձան աւելի ազատ ու ինքնիշխան, անոնք հրաւիրեցին մեր կազմակերպութիւնը՝ ստեղծե-լու համար Աստուածաշունչի ընկե-րութիւններ իւրաքանչիւր երկրի համար:

Բայց կային լեզուական, նաեւ կենցաղային, յարաբերական ու մշա-կութային տարբերութիւնները, զորս պէտք էր նկատի առնէինք: Շատ քիչ պատահած էր, գրեթէ եզակի, որ անգլերէն խօսէին նախ-կին խորհրդային ու Արեւելեան Եւրոպայի երկիրներու մէջ: Իսկ մեր կեդրոնական գրասենեակին համար իւրաքանչիւր շրջանի տե-ղական լեզուին տիրապետող, նե-րառեալ՝ ուսուցիչ, գտնելը անկա-րելի էր:

Հայաստանի պարագային լու-ծումը եւ կարգադրութիւնները եղան յարաբերաբար դիւրին եւ արագ: Արդարեւ, չուշացաւ մեր պատաս-խանատուներուն հաղորդակցու-թիւնը ինձի հետ՝ խնդրելով, որ ստանձնեմ Հայաստանի մէջ Աստ-ուածաշունչի ընկերակցութեան գրասենեակն ու գործի կազմակեր-պումը՝ գործակցաբար Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի հետ: «Դուն հայերէն կը խօսիս եւ քեզի համար դժուար չէ հաղորդակցիլը եւ յա-րաբերիլը Հայաստանի մէջ», եղաւ իրենց հաստատ համոզումը:

Այսպիսով սկսան իմ աշխա-տանքներս, թերեւս նաեւ առաքե-լութիւնս Հայաստանի մէջ՝ յաճա-խակի այցելութիւններով, եւ եր-կարեցան հինգ տարիներու վրայ մինչեւ 1996:

Հայրենիքն էր... Հողը, լեզուն

եւ մշակոյթը: Ու տակաւին՝ Չուրը, ուտելիքը եւ յարաբերութիւննե-րը: Հայկական էր ամէն ինչ, կ'ապ-րէիր քուկը ըլլալու գիտակցու-թիւնը եւ զգացումը, եւ որ բոլորը միասին կը կազմէին մէկ ամբող-ջութիւն: Նոյնիսկ երբ խօսուածը արեւելահայերէն է, եւ որոշ բառեր եւ արտայայտութիւններ այդքան ալ արագ կարելի չէր ընկալելը, բայց տակաւին իմս էր՝ ինքնու-թիւնս... Բայց այս բոլորը, այդ օրերուն՝ 1991-ին ու անկէ ետք դիւրին պարունակի մէջ չէին...

Թէեւ տակաւին անկախու-թիւնը նոր ձեռք ձգուած էր, բայց վրայ հասած էր արցախեան պատե-րազմը, ու տակաւին կային շրջա-փակումը եւ անոր պատճառած տնտեսական ահաւոր նեղութիւնը: Չհաշուած՝ 1988-ի երկրաշարժի ահաւոր աղէտը ու անոր հետե-ւանքները:

Երեւանի փողոցներէն քալե-լով՝ կը զգայիր լքուած վիճակը քաղաքին: Ելեկտրականութիւնը՝ օրական հազիւ մէկ ժամ: Հացը՝ դժուար ճարելի: Առաւօտ կանուխ ժամերէն սկսեալ արդէն փուռերու առջեւ մարդիկ հերթի կը սպասեն, որպէսզի հացի իրենց բաժինը ձեռք ձգեն: Բենզինը կը վաճառ-ուէր երկար կարգերու մէջ կանգ-նած՝ փողոցներու անկիւնը: Չէին գործեր կայանները: Գիները երե-ւակայական էին, գէթ՝ տեղական պայմաններու համար, բայց նաեւ կը տարուբերէր մէկ տեղէն միւսը: Որքան բարձրանար գինը, պէտք էր հասկնալ, թէ՛ ալ աւելի գուտ ու մաքուր է, թէ՛ Չուր կամ այլ նիւթ չէ խառնուած մէջը: Ճամբաներուն վիճակը բաւական դժուար անցա-նելի էր՝ փոտերով լեցուն, եւ նո-րոգուելու հեռանկարները քիչ մը պղտոր եւ հորիզոնէն անդին երե-ցող-չերեցող կարելիութիւն էին, վառելանիւթ գրեթէ չկար: Իսկ տաքնալու եւ տունները ջերմացնե-լու համար մարդիկ կը կարէին ծառերը, եւ փողոցները կը տեսնէ-իր մարդիկ, որոնք ծառերու կոճ-ղեր կտրած՝ կը տանէին տուն:

Կը մնայի Մայր Աթոռի վա-նատունը, որ նաեւ կը կոչուէր՝ Հոթել Իսկենտէր: Իսկ Իսկենտէրը՝ մուսալեուցի, Այնճարէն Հայաստան եկած էր ներգաղթի ժամանակ՝ 1946-47 տարիներուն: Ինք եւ կի-նը՝ Ծաղիկը, ստանձնած էին վանա-տան մատակարարութիւնը: Իս-կենտէրին համար ես, հայրենակից էի, անկախ անկէ, որ այնճարցի չէի: Կը բաւէր, որ լիբանանցի եմ եւ Պէյրութէն կու գամ: Կար մայ-մինչեւ 1996:

Շաբ.ը էջ 19

ԻՆՉՈՒՒ ԻՎԱՍՍԱՆ-ԱՐՑԱՆ ՍԱՔՈՒՐ ԻՎՅԵՐԵՆ ԶԵՆ ԳՐԵՐ ՈՒ ԽՕՍԻՐ

ՏՈՒՔԹ. ՅԱԿՈՒՐ ԱՅՆԹԱՊԼԵԱՆ

Ինչո՞ւ Հայաստանի եւ Արցախի ուսեալ դասակարգը մաքուր հայերէն բառապաշարով պիտի չգրէ ու չխօսի: Անհասկնալի է:

Խեղուած, ախտահարուած հոգեմտաւոր համակարգի ենթակայ է այսօր Հայաստանի հանրութիւնը: Ինչպէ՞ս ազգապահպանումի մասին կը գրեն ու կը քարոզեն, երբ իրենք այլասերած հայերէն կը գրեն ու կը խօսին: Իրենց հարցազրոյցները, յօդուածները, ելոյթներն ու յայտարարութիւնները կը վխտան եւ թիմուած են օտարամուտ հայերէն լեզուին խորթ բառապաշարով:

Ինչպէ՞ս հաւատալ իրենց ազգապահպանական քարոզութեան, երբ իրենք կը գործադրեն լեզուական այլասերումը: Հոգեմտաւոր այլասերումը տիրած է Հայաստանի որոշ մտաւորական եւ իշխանութեան ղեկին տիրացած խաւին մէջ, որ կը կարօտի ինքնամաքման եւ լեզուական մաքրագրումի:

Խօսինք փաստերով, կարդացէք Լոս Անճելոսի մէջ տպուած «Ասպարէզ» օրաթերթը կամ «Մասիս» շաբաթաթերթը, օտար բառեր կը վխտան, նախագահի, վարչապետի, կուսակցականի, նախարարներու, համալսարանի դասախօսներու մասին գրուած յօդուածները մէջ: Չմոռնանք նմանապէս լրագրողներն ու հաղորդավարները, բոլորն ալ մեղաւոր եւ չանցաւոր են լեզուական այլասերման այս օրուան ստեղծուած դրութեան համար: Այս մարդիկ չեն ուզեր լսել, սրբազան եւ ուղղել իրենց յանցագործ սխալները: Կ'արհամարհեն սփիւռքէն եւ Հայաստանէն եկած մղկտացող նկատողութիւնները, որովհետեւ իրենք են պաշտօնատէրները, այսինքն «Որոշումը եւ Ուժը» իրենց ձեռքն են:

Յաւալի եւ ցցուն ապացոյցը՝ ճղճիմ հոգեմտաւոր գործելաոճի: Այսօր հայոց «մեծաքանչը» ցեխի մէջ կը տապալակի: Ո՞վ պիտի փրկէ զայն ռուսա-անգլիա-ֆրանսիա-իտալական բառերու խառնուրդով ստեղծուած բառապաշարէն: Ո՞վ: Տնօրէ՞ն, ուսուցիչ, ուսանող, համալսարանական...:

Ոմանք պիտի ըսեն սովորութիւն եղած է: Փրոպան, ֆակուլտետ, պրոցես, ցենար, սենսացիա, կուլտուրա եւ այլն բառերու գործածութիւնը, շատ բարի: Լաւ սովորութիւնները որպէս առաքինութիւն թիւն պահեցէք Հայաստանի մէջ, իսկ վատ սովորութիւններէն որպէս մոլորութիւն ձերբազատուցէք, որպէսզի նոր սերունդը Հայաստանի եւ սփիւռքի մէջ չախտահարէք:

Վերջապէս Հայաստանի անկախութենէն 22 տարի ետք, Հայաստան բարեկարգուած է մասամբ (հագուստ, արդ ու զարդ, կենցաղ, շինարարութիւն, թանկարժէք ինքնաշարժ, անթիւ ճաշարաններ, եւ այլն, շատ լաւ, բարեկարգեցէք ձեր հայերէն բառապաշարը, որպէսզի սփիւռքէն եկած ուսուցիչները, չվերապատրաստուին լիցեցիա, էմպոնալ, էստրատային, ֆերմերային, ագրարային, փրոֆեսիոնալ, Ժանրը, Ժիւրի, ակտիւ, ակցիա, ապամոնթաժել, ֆիքսել, կորուպցիա, օբյեկտ, աւիաուղի, պոէզիա, եւ այլն բառապաշարով:

Հայերու մեծամասնութիւնը խորապէս ծանօթ է իր ազգային արժանիքներուն (լեզու, ճարտա-

րապետութիւն, մանրանկարչութիւն, երաժշտութիւն, գորգագործութիւն, ոսկերչութիւն եւ այլն, ուստի զանոնք չի գնահատեր եւ տարուած է ակներեւ կամ թաքուն օտարամոլութեան մոլուցքէն: Քանի որ չ'արժեւորեր, չի գնահատեր իր մայրենի լեզուին արժանիքը, կ'ապաւինի եւ կը գործածէ օտար բառերու խառնածին եւ անճոռնի նորակերտ բառամթերք, (աւտոմեքենայ, աւիատոմս, կինոթատրոն, սուբսիտաւորել, ինտեկրացման, հոսպիտալացուած(երբ հայերէն բառարաններու մէջ արդէն ունինք ասոնց համապատասխան, համարժէք հազարաւոր հայերէն բառեր:

Հայոց Յեղասպանութեան 100 ամեակի յիշատակման եւ ոգեկոչման նախաշնորհներու կեդրոնանալ եւ խոկալ թէ թուրքը ինչպիսի՞ ճիւղաւորային պատուհաս եւ աղէտ եղաւ հայու գլխուն:

Գործնական ինչպիսի՞ քայլեր պէտք է առնենք բռնցքաւորութեւն եւ մեր ինքնութիւնը պահելով պահանջատիրութիւնը շարունակելու: Մեր նախահայրերը ապրած եւ բազմացած են մեր պատմական հողերու վրայ: Թուրքը արմատախիլ ընելով հայութիւնը դար մը առաջ, ծրագրուած ոչնչացուց մեծմասամբ իր մայրենի լեզուն, աւանդութիւնները, երաժշտութիւնն ու սրբութիւնները: Այսօր «խառնածին հայերու» աւելի կը հանդիպինք քան թէ «բուն իսկական» հայու: «Խառնածին» ծնունդով, բառամթերքով, նիստ ու կացով, առողջանութեամբ, վարուելակերպով, բարքով եւ անունով: Օտարացած է հայը իր իսկ հայրենիքի մէջ, նամանակահատիկ տարագրութեան մէջ: Մենք մեր ակունքներէն հեռացած ենք, որովհետեւ մեր երկիրը խորթացուցած են 22 տարուան անկախ Հայաստանի իշխանաւորները, իսկ մեր պապենական հայրենիքը կը մնայ բռնագրաւուած մարդասպան թուրքի կողմէ:

Ամէն մի գիտակից հայ անհատ, որ կ'ապրի սփիւռքի տարածքին, որուն նախահայրերը ենթարկուած են թուրքիոյ կողմէ գործադրուած Հայոց Յեղասպանութեան որոնց պապենական հողերը բռնագրաւուած են թուրքերու կողմէ, կը զգայ իր մորթին ու հոգեվիճակին վրայ Յեղասպանութեան հետեւանքով այլասերման թարմ ու թարախակալուած, չբուժուած վէրքերը:

Մենք սփիւռքի մէջ կ'այլասերինք որպէս հետեւանք Հայոց Յեղասպանութեան: Մենք կը թափառինք աշխարհով մէկ, որովհետեւ մեր պապենական հողը բռնագրաւուած է եւ մեր ներկայ պատուիկ մը հայրենիքը չըջափակուած է թուրքիոյ կողմէ: Յեղասպանութիւնը կը շարունակէ քանդել եւ աւերել մեր պապերէն մնացած կիսականգուն տուններն ու եկեղեցիները պատմական Հայաստանի մէջ: Կ'ուզէ ոչնչացնել հայերու վերջին հետքերը իր պատմական հայրենիքի մէջ:

Մենք մեր լեզուն եւ աւանդութիւնները կը կորսնցնենք սփիւռքի մէջ, ենթակայ այլ մշակոյթներու, որովհետեւ չենք շրջապատուած մեզի պատկանող եւ հարազատ պապենական միջավայրով, լեռներով, գետերով, լիճերով, սրբավայրերով եւ հայերէն խօսող ժողովուրդով:

«Մասիս, մեզի պարտադրուած բռնագաղթով օտար երկիրներու մէջ պարտադրաբար կ'օտարանանք, ուստի կը շարունակենք ձուլուիլ «երգով ու պարով»:

Թուրքը ներկայ Հայաստանը տնտեսական աքցանի մէջ դրած ու իր դաշնակից մեծ ու փոքր երկիրներու հետ կ'ուզէ բնակչութենէն պարպել, որպէսզի ապագային հայը իրմէ հող չպահանջէ:

Անգլերէն Webster Seventh New Collegiate Dictionary բառարանին (տպուած 1976-ին), 429-րդ էջին հնդեւրոպական լեզուներու յատկացուած ճիւղաւորումներու ցուցակին մէջ, 12 ինքնուրոյն լեզուներէն մին հայերէնն է: Լատիներէնը յառաջացած է (Italic) իտալական խումբէն, որմէ սերած են իտալերէնը, ֆրանսերէնը, սպաներէնը, փորթուգալերէնը եւ այլն: Իսկ անգլերէնը հին գերմաներէնի (germanic) ճիւղէն: Ռուսերէնը սերած է արեւելեան (slavic) սլաւական ճիւղէ:

Հարց կը ծագի թէ Հայաստանի հայերը փոխանակ հարազատ գրաբարը օգտագործելու նոր բառակերտման համար, ինչու ազգախոյս մղումով կ'ապաւինին ու կը դիմեն լատիներէնի, ֆրանսերէնի, անգլերէնի, ռուսերէնի եւ իտալերէնի: Մինչ թրքալեզուախումբ երկիրները դէպի միասնական լեզուի կը ձգտին, իսկ հայերը ազգախոյս լեզուախօսութեան: Ապշեցուցիչ խելագարութեան արտացոլում:

Մինչ պետական այրեր, նախագահ, վարչապետ, նախարար, կուսակցական եւ այլն ազգային

միասնականութիւն եւ ազգապահպանում կը քարոզեն, սակայն իրենց գործածած բառապաշարը օտարամոլութիւն եւ այլասերում կը ցույց տան: Ե՞րբ պիտի դադրի այս հակոտնեայ գործելակերպն ու գործելատճը:

Անկախութեան 22 տարիները բաւարար չեղան որ «Հայաստանի պետական լեզուն գրական հայերէնն» է, գործնականօրէն կիրառելու եւ հաստատելու համար: Վերջ տանք խեղկատակութեան:

Հայերէն լեզուն Հայաստանի մէջ օրէնքի ուժով եւ պատժամիջոցներով պէտք է հաստատուի եւ մաքրագտուի, նախակրթարանէն մինչեւ նախագահի գրասենեակը:

Լեզուական այլասերումը կը ստեղծէ հոգեմտաւոր այլասերում, կը խցէ կապը պապենական հողի եւ աւանդութիւններու հետ: Արտագաղթի դրդապատճառներէն մին այլասերած լեզուամտածողութիւնն է, բացի անպաշտպանուածութենէն, անարդար -անպատժելիութենէ, տնտեսական անհաւասար մենաշնորհուածութենէ:

Մէրը հայերէն լեզուի հանդէպ նուազած է, սէրը հայկական հողի հանդէպ նուազած է, սէրը հայ անհատի հանդէպ նուազած է Հայաստանի մէջ, որովհետեւ կարգ մը օտարամուտ լեզուով եւ մտածողութեամբ անձիք տէր դարձած են Հայաստանի ղեկին:

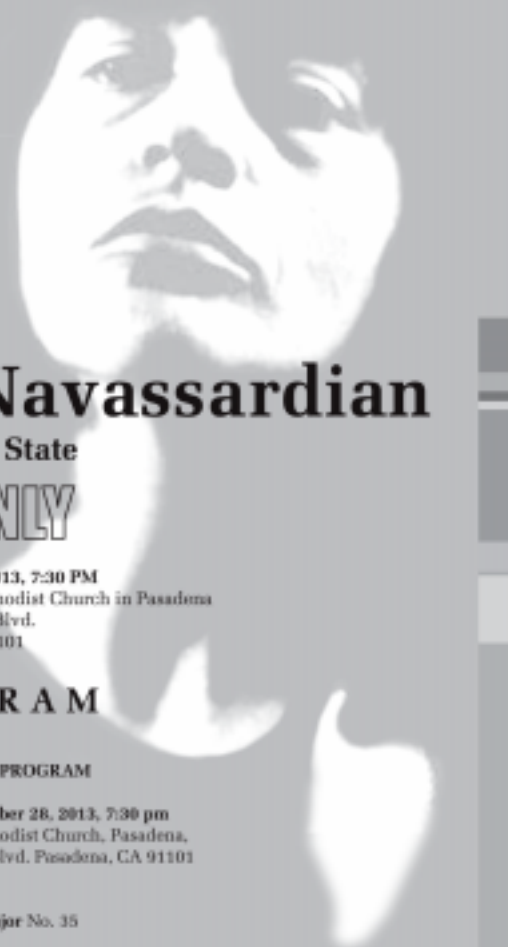
Բոլորիս ծանօթ է որ աշխարհաբարը յառաջացած է գրաբար հայերէնէն: Ինչո՞ւ գրաբարը չվե-

Մար. ք էջ 19

Hosted by:

Lump
Lark Musical Society

Renowned Pianist
Svetlana Navassardian
Performs in the Golden State
1 CONCERT ONLY

September 28, 2013, 7:30 PM
First United Methodist Church in Pasadena
500 E. Colorado Blvd.
Pasadena, CA 91101

PROGRAM

SOLO CONCERT PROGRAM

Saturday, September 28, 2013, 7:30 pm
First United Methodist Church, Pasadena,
500 E. Colorado Blvd. Pasadena, CA 91101

HAYDN
Sonata in C Major No. 35

BRAHMS
Klavierstücke Op. 76

CHOPIN
Polonaise in C-sharp Minor Op. 26, No. 1
Nocturnes
Op. 9, No. 1 in B Minor
Op. 9, No. 2 in E-flat Major
Polonaise in A-flat Major Op. 53
Mazurkas
Op. 17, No. 2 in E Minor
Op. 67, No. 1 in G Major
Op. 67, No. 4 in A Minor
Op. 30, No. 3 in D-flat Major
Op. 17, No. 4 in A Minor

KOMITAS
Lullaby

MANSURIAN
Three Pieces for the Low Keys

«ԷԶՄԻԱԾԻՆ Ի ԶՕՐԷ ԵՒ ԼՈՅՍ ՓԱՌԱՑ ԸՆԴ ՆՄԱ, ԶԱՅՆՔ ՅՆԶԵՑԻՆ, ՍԱՆԴԱՐԱՄԵՏՔ ԱՆԴՆԴՈՑ, ՏԵՍԵԱԼՔ ԶԼՈՅՍ ՄԵԾ ԶԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԳՐԻԳՈՐԻ, ՊԱՏՄԷ ՑՆԾՈՒԹԵԱՄԲ ԶԱՒԱՏԱՑԵԱԼ ԱՐՔԱՅԻՆ»

ԵՐԷՅԿԻՆ ԱՐԱՔՍԻ ԹԱԹՈՒԼ-ԵԱՆ

Սոյն տողերը սրտանց, անկեղծօրին, նախանձախնդրութեամբ, գերազանց համեստութեամբ, կը յանձնեմ թերթին, որպէս հայ առաքելական եկեղեցւոյ զաւակ, որուն համար հոգեկան հարստութիւն, փառք ու պատիւ կը համարեմ: Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցին իր նուիրապետական աթոռներով, գլուխը ունենալով Քրիստոսահիմն, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը, Երուսաղէմի եւ Կոստանդնուպոլսոյ Պատրարքութիւնը: Այս Աթոռները, մեր բարեպաշտ ու հաւատացեալ ժողովուրդին եւ կրօնական դասուն, նուիրական աթոռներն են, որոնք մինչեւ այսօր յարգանքի, երկիրդածութեան խորհրդանիշը դարձած են, հայ հաւատքին ու հայ ցեղին:

Հայ եկեղեցին, միշտ ինչպէս անցեալին, այսօր եւս իր նուիրապետական աթոռներով, բաւասանը հանդիսացած է անոր տառապանքներուն, չարչարանքին, ողջակիզումին, ինչպէս նաեւ ինդակիցը եւ մասնակիցը անոր յաջողութեան, ուրախութեան եւ ցնծութեան: Հայրենիքը, Հայաստան աշխարհը սիրած ենք ու կը սիրենք իր Ս. Էջմիածինով, կապուտակ Սեւանայ լիճով եւ հպարտ ու ճիւղասպիտակ բարձրագագաթ Արարատով:

Այս բոլորը եթէ անհետանան եւ յանձնուին միայն պատմութեան էջերուն, հայրենիքը կ'անհետանայ մշուշի նման, մեր մտքերէն եւ մեր էութենէն:

Սկիզբի դարերէն սկսած, Հայ Առաքելական եկեղեցին օրհնութեան աղբիւր, հաւատքի սիւն, հայ մշակոյթի ռահվիրա, ընկերային տնտեսական հաւաքական կազմակերպութիւններու փարոսը հանդիսացած է:

Մեր երկիրը, Հայաստան աշխարհը թիրախ դարձած է բարբարոս, վաշխառու կողոպտիչներու եւ այլազգներու արշաւանքներուն:

Հայ Առաքելական եկեղեցին դարձաւ ինամող ու գուրգուրացող մայրը իր զաւակներուն եւ ամէն միջոց գործադրեց ամօքելու անոնց ցաւն ու վիշտը: Պահելու ու պահպանելու Ս. Էջմիածինը վատ հորդաններէն, գրեթէ 13 անգամներ փոխադրուած է ուրիշ շրջաններ, մինչեւ հասած ու հաստատուած Կիլիկիա: Ու վերջապէս ապահով զգալով, տեղափոխուած եւ վերահաստատած իր աթոռը, վաղարշապատ քաղաքը՝ այժմու Ս. Էջմիածինը:

Լիբանանի հայահոծ գաղութին մէջ մեծցած ըլլալով, տեսանք ծաղկումը հայ եկեղեցիին, ծաղկումը հայ դպրոցներու, մշակոյթի տարածումը ամէն մարզի մէջ: Լիբանան, մայրիներու աշխարհը դարձաւ երկրորդ Հայաստան մը եւ կամրջեց մեզ հայրենիքին հետ ու ապրեցանք հայրենիքով, մեր երգերով, պարերով, արտասանութիւններով, թատրերգութիւններով եւ երազեցինք ազատ ու անկախ հայրենիք մը:

«Այժմ ունեցանք ազատ ու անկախ հայրենիք»:

Մեծ պատիւ եւ շնորհք մը տրուեցաւ ինձ, ասկէ չորս տարիներ առաջ ամիսի մը չափ մնացի

Ս. Էջմիածին: Սփիւռքի զանազան երկիրներէն եկած էին հայ ուսուցիչներ: Ինձ վիճակուեցաւ կրօնք եւ արեւտմահայերէն դասաւանդել թիֆլիսէն ժամանած հայ ուսուցիչներուն: Ինչ բախտաւոր զգացի երբ ինձ տրամադրուեցաւ դասաւանդել: Հոն էր իր աթոռը եւ գրասեղանը: Ինչ հոգեկան յուզում ապրումներ ունեցայ: Կոմիտաս, սակայն մեծ է Կոմիտասը, հսկայ մը, հանճար մը:

Այժմ անցնինք զիս կրծող եւ ինձ նման մտածողներու անձկութեան մասին:

21րդ դարու սեմին հասած ենք: Կը պահանջուի բացարձակ խոհեմութիւն եւ իմաստութիւն: Որեւէ եկեղեցական, ըլլայ ան վեհափառ Հայրապետ, առաջնորդ սրբազան, քահանայ հայր, պիտի չի փափաքէր իր քահանայազորութեան շրջանին իր եկեղեցին անկուծի մէջ տեսնել:

Մարդկային տկարութիւններ եւ թերութիւններ կրնան ունենալ, բայց երբեք չեն կրնար հաւատալ որ դաւաճանեն այն կրօնական հաստատութեան որ կը քահանայազորեն ու կը հովուեն: Ամէն եկեղեցական թեմ ունի իր պատկան մարմինները եկեղեցական հարցերով զբաղող: Հարցերը չեն լուծուի փողոցներու, տուններու, լրագիրներու մեկնաբանութեամբ, լրջութիւնը կարեւոր է: Աւելի կրակ չի տանք ու չի բորբոքեցնենք, մոլթ ծրագիրներ շրջապատած են մեզ:

Աղօթենք, որ կուտակուած ամպերը անհետանան:

Ամէն Կիրակի սուրբ եւ անմահ պատարագի ընթացքին, կը յիշատակուի սուրբերու անուններ, առաքեալները, եկեղեցւոյ հայրերը, մարտիրոսները, մեր նահատակները, ինչպէս նաեւ օրուան վեհափառ հայրապետը, առաջնորդ սրբազանը եւ պատարագի քահանային անունները:

Բարձրեալն Աստուծոյ կը խնդրենք, որ շնորհէ իմաստութիւն, սէր, առողջութիւն, որպէսզի իրենց վստահուած սրբալուստ առաքելութիւնը Աստուծահանձոյ պատուիրանները կիրարկեն եւ մեր սուրբ եկեղեցին շարունակէ իր սփոփարար ու երկնառաք առաքելութիւնը, թէ հայրենիքի եւ թէ սփիւռքի մէջ:

Որքան ցանկալի պիտի ըլլար, պատկան անձեր, մարմիններ, որպէս քաղաքակիրթ ժողովուրդ հարցերը արծարծուէին, հարթուէին սիրոյ եւ յարգանքի մթնոլորտին մէջ:

Որքան փափաքելի պիտի ըլլար, երբ Ամենայն հայոց վեհափառ Հայրապետը, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոսը, միասնաբար բարձրադրակ գոչեն եւ յայտարարեն... Մէկ սիրտ, մէկ հոգի միացեալ անբաժան միութիւնը:

Թող իրագործուի այս սրտառուչ աղերսը, թող մեր աղօթքներն ու շարականները ընդմիշտ բարձրանան հայ եկեղեցւոյ խորաններէն, կամարներու տակ թեւածող մաքրամաքուր մեր սուրբերու միախառնումով մեր շրթունքներէն բխին աղօթքի մրմունջներ: Փառք, պատիւ եւ երկրպագու-

ՎԵՐԱՄՈՒՏ ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԵԶ

09.14.2013

14 Սեպտեմբեր 2013, Շաբաթօր Փաստօրինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ շաբաթօրեայ վարժարանը 2013-14 տարեշրջանին համար վերաբացաւ իր դռները: Նախկին եւ նորեկ աշակերտներու, ծնողներու, ինչպէս նաեւ ուսուցչական կազմի ներկայութեամբ՝ խանդավառ մթնոլորտի մէջ դպրոցը կատարեց վերամուտի իր աւանդական հաւաքոյթը:

Իր բացման խօսքին մէջ տնօրէն Պրն. Նորայր Տատուրեան բոլորին ներկայացուց դպրոցական եւ դասաւանդման բարենորոգուած ծրագիրը, որ կը ներառէ նոր դասագիրքեր, դասաւանդման ամենաարդիական multiple intelligence, տեսակի կիրարկում, ինչպէս նաեւ զեղարուեստական յայտագիրներու առաւել ճոխացում տարեկան յայտագիր:

Փաստօրինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ շաբաթօրեայ վարժարան-

նը իր հինգ դասարաններով ու մեծամասնութիւնը հայկական ամենօրեայ վարժարաններու մէջ պաշտօնավարող փորձառու ուսուցիչներով կը սպասարկէ Ս. Կապրիէլ հովիտի 5-12 տարեկան հայրդիներուն, որոնք այլեւայլ պատճառներով զրկուած են հայկական ամենօրեայ վարժարան յաճախելէ: Լեզուական ունակութիւններու առընթեր՝ վարժարանը աշակերտներուն կ'աւանդէ տոհմիկ արժէքներ, հայկական աւանդութիւններ, հայ մշակոյթը իր բոլոր երեսներով, ինչպէս նաեւ հայոց պատմութիւնը՝ երեխաներուն մատչելի լեզուով եւ եղանակներով:

Արձանագրութիւնները բաց պիտի մնան Հոկտեմբեր ամսոյն ընթացքին: Հետաքրքրողները կրնան դիմել եկեղեցւոյ գրասենեակին ու ստանալ պէտք եղած անհրաժեշտ տեղեկութիւնները:

Թագաւոր երկնաւոր գեկեղեցիս քո անշարժ պահեա, եւ զերկրպագուս, անուանդ քում պահեա՝ ի խաղաղութեան:

ՄՐՏԱԳԻՆ ԿՈՉ

Սիրելի հայրեմակիցներ
Հայաստանի ծնողագուրկ հաշմանդամ երեխաների ֆօնտի մարդասիրական աշխատանքները օրրատօրէ ծաւալուով է և այժմ ֆօնտի ուշադրութեան կենտրոնում է ՀՀ Արարատի մարզում գտնուող, սահմանամերձ Դալար գիւղի մանկապարտէզ-դպրոցը,

որի ծաւալը 44,000 քառակուսի ոտք, 2 յարկից բաղկացած հսկայածաւալ մի կառոյց է: Ամիսներ առաջ շէմֆի նորոգութեան աշխատանքները սկսել են: Յուսով ենք, որ Աստուծոյ և մեր ազնուասիրտ և առատաձեռն ժողովրդի օգնութեամբ, Դեկտեմբեր 2013 թւականին «Դալար» մանկապարտէզ-դպրոցը կ'ընդունի շուրջ 400-ից աւելի՝ 3-6 տարեկան անտուն, կարիքաւոր, անձնող մանուկներին:

Մերֆօնտի 14-ամեակի շէմֆի, «Դալար»ը կը լինի մեր գործունէութիւնների գլուխ-գործոցը՝ Խարբերդ հաշմանդամ երեխաների կենտրոնի, Սպիտակի դպրոցի և մարզաւանի և Պառաւախար սահմանամերձ գիւղի դպրոցի կառոյցներից յետոյ:

Ա. Մնունդի հանդիսութիւններին դուր լաւ ծանօթ է, որը կազմակերպում ենք ամէն տարի Նոր Տարւայ օրերին մեր կարօտեալ երեխաների համար: Հպարտ ենք ասելու, որ անցած 13 տարիների ընթացքում 170 հազար հայրենի երեխաներին բաշխել ենք մեզին և կազմակերպել տօնական հանդէսներ:

Սիրելի հայրեմակիցներ, մեր բոլոր յաջողութիւնների և յաղթանակների առիծի բաժինը պատկանում է ձեզ: Ձեր վեհափառ, մարդկային վերաբերմունքը, ձեր գրառատ խղճի ձայնը անվերջ յօդանջում է մեր հայրենի բախտից, հարապատենքից կտրուած հազարաւոր երեխաների սրտերում:

Եկէք միասին «Դալար» մանկապարտէզ-դպրոցը դարձնենք Պարոյր Սեւակի «Անլուծելի գանգակատուն»ը, որի յօդանջների ներքոյ հայօրէն կը բորբոսան հարիւրաւոր երեխաների սրտերը... Սեպտեմբեր 29, 2013-ը թող դառնայ հայրենի կարօտեալ երեխաների ցնծութեան օր...

Փա՛նֆ ու պատիւ ձեզ, սիրելի հայրդիցներ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԾՆՈՂԱԳՈՐԿ ԶԱՇՄԱՆԴԱՄ ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ ՖՕՆՏ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ՄԱՐԾԻՆ

Ուշադրութիւն. Միևչե Սեպտ. 28 մեզ հասնող ձեր նուէրները կը յայտարարուեն Սեպտ. 29, 2013-ի Թելեթոնի ընթացքում, 4 հեռուստակայաններից:

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԳԻՐՔԵՐ «ՌԵՔՎԻԵՄ ՊՐՈՄԵԹԵՎՍԻ ՀԱՄԱՐ»

Խմբագրությունն շնորհակալություններով ստացել է՝ Արմեն Ալանի հեղինակած՝ «Ռեքվիեմ Պրոմեթեյսի համար» ստուգարածալը՝ 557 էջերին բաղկացած լաուրակ տպագրությունը՝ զիրքը, որը տպագրվել է 2012-ին Լոս Անջելեսում: Գիրքը կը լինի 20 եւ 21-րդ (1950-2012) դարերի համաշխարհային յուզիչ, տաղանայիչ, կարեւոր ու հետաքրքիր դէպքերով ու իրադարձություններով հակիրճ տեղեկություններ:

Գիրքը՝ ըստ հեղինակին, որակուներ է որպէս՝ «Վէպ խրոնիկա» ընդգրկելով խրոնիկ դէպքեր: Հե-

ՅՈՒՇԵՐ «ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ»

ԱԻԵՏԻՍՆԱԶԱՐԵԱՆ

Այն երջանիկ տարիներին եւ նշանակուել էի Քաղաքի Քալաւա գիւղի պատասխանատու: Մի քանի տասնեակ հայ ընտանիքներ էին ապրում մեր գիւղում: Սուրբ Յակոբ եկեղեցին, չնայեա՞ծ ծխատէր հովիւ չունէր, բայց եւ այնպէս միշտ դուռը բաց էր հաւատացեալների համար: Արաքի հայոց եկեղեցական խորհրդի կողմից մեզ յայտնեցին, որ յառաջիկայ Ուրբաթ օրը պետական մի քանի պաշտօնեաներ մեր հրաւէրով պիտի գան գիւղ, նշելու համար երկրի Արքայի տարեդարձը: Մեզ պատուիրուեց, որ այդ կապակցութեամբ միջոցներ ձեռք առնեն հանդիսութիւնը պատշաճ ձեւով կազմակերպելու համար:

Մեր գիւղի երիտասարդները գործի անցան: Ամբողջ եկեղեցին շրջակայ բակը եւ յարակից փողոցները մաքրուեցին, կարգի բերուեցին: Որոշուած օրը գիւղի երէցները եւ եկեղեցական խորհրդի անդամները պատշաճ հագուստներով հաւաքուեցինք եկեղեցու մօտ եւ սպասում էինք հիւրերին դիմաւորելու համար: Փոքր սեղանների վրայ ճաշակով շարուած էին տեսակ-տեսակ պտուղներ, քացրեղէններ եւ թխուածքներ: Առաւօտեան ժամի 10ին հիւրերը երեք մեքենաներով հասան գիւղ: Պատշաճ կերպով դիմաւորեցինք հիւրերին եւ առաջնորդեցինք եկեղեցի: Հիւրերի մէջ էին Արաքի գաւառապետը, քաղաքապետը, գինուորականներ եւ մի քանի այլ պաշտօնեաներ: Բարի պալատեան խօսքերից յետոյ հիւրե-

ղինակը իր խօսքին մէջ կը տեղեկացնէ իր անդրադարձը հայութեան մասին եւս, մէջբերենք՝ «Նաեւ 20-րդ դարի 1950-1990 թթ. ապրած ու ապրող հայ (հերթական կորսուած) սերնդի մասին կը պատմէ այս գիրքը-աւարտուած ու շարունակուող համաշխարհային վճռորոշ իրադարձությունների ծաւալուն համայնապատկերում...»: Հեղինակի խօսքի մի այլ պարբերությունում կը կարդանք՝ «...Քաղաքական սպանություններ, անյայտ նահատակներ ու մոռացուած հերոսներ, Բիթլզ եւ Փարաջանով, աֆղանական պատերազմ եւ «վերակառուցուած» ԽՍՀՄ յատուկ ծառայությունների գաղտնագերծուած էջեր եւ շարունակուող կեղծիքների նոր գալարներ...»:

Գրքի բովանդակությունն երկար ցանկը կ'ապացուցէ նիւթերու բազմազանությունը: Հեղինակը օգտուներ է տարատեսակ աղբիւրներից: Կարգալով գիրքը ընթերցողի դէմ յանդիման կը յառնէ լայնատարած հորիզոն բազմապիսի հետաքրքրական եւ պատմական անցուդարձերով:

«ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՃԱՆԱԶՈՒՄ»

«Մասիս»-ի խմբագրությունը շնորհակալություններով ստացած է գաղութիս ծանօթ բժիշկներէն գրական եւ հասարակական գործիչ Դոկտ. Ալֆրէտ Դանիէլեանի կարեւոր մէկ աշխատությունը՝ «Ժամանակակից Հիւանդությունների ճա-

նաչում»ը վերտառութեամբ, որն բաղկացած է 280 մեծադիր էջերէ, մաքուր եւ ճաշակաւոր տպագրութեամբ:

Անուանի բժիշկը քանի մը բժշկական գիտական եւ գրական աշխատություններու հեղինակ է: Այդ գիրքերը ճոխ եւ հետաքրքիր բովանդակություններով, արժանի տեղ գտած են առողջապահական ասպարէզին մէջ: Յարգարժան դոկտորը լաւագոյնս ճանաչուած դէմք մըն է մեր գաղութին մէջ: Ան իրանում կը պատկանի այդ առաջադէմ բժիշկներու շարքերուն, որոնք իրանի մէջ հիմնած են տարրալուծարաններ եւ մի քանի տասնեակ տարիներ ծառայած են հայ եւ պարսիկ ժողովուրդներուն: Դոկտ. Դանիէլեանը եղած է նաեւ իրանահայ Գրողներու Միությունի նախագահ: Կը շնորհակարտները մեր շնորհաշատ բարեկամը մաղթելով նորանոր արժէքաւոր հատորներու հրատարակում: Այս խիստ օգտակար գիրքը կրնաք ձեռք բերել Կլեմէնտիէի հայկական գրախանութներէն:

«Մասիս»

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ

Սուիրուած՝

Մեսրոպ Մաշտոցի Ծննդեան 1650 Ամեակին

Շաբաթ՝ Հոկտեմբեր 26, 2013

Վուսպրի համալսարան - Woodbury University
7500 North Glenoaks Blvd., Burbank, CA 91504
կ.ա. ժամը 9:00-էն մինչեւ կ.ե. ժամը 5:00

ԴԱՍԱԽՕՍՆԵՐ՝

Հայր Լեոն Զեքիեան
Աբէլ Բինյ. Մանուկեան
Դոկտ. Յակոբ Կիլլիւճեան
Դոկտ. Երուանդ Զօրեան
Դոկտ. Արախամ Տէրեան
Դոկտ. Սրբուհի Հայրապետեան
Դոկտ. Ռոպրթ Հիւսըն

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՂ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Արարատ Էսփիճեան Թանգարան
Թեքեան Մշակութային Միութիւն
Համագրային Հայ Կրթական եւ Մշակութային Միութիւն
Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւն
Նոր Սերունդ Մշակութային Միութիւն
Պոլսահայ Միութիւն

ՄՈՒՏԲԸ ԱԶՍ

ԻՆՉՊԻՍԻ՞ ԲԱՐԵԿԱՍՈՒՅԻ ՍԸ ՈՒՆԷՔ

1) Ձեր մտերիմ բարեկամուհիին՝

Ա- Կը պատմէք ամէն բան:

Բ- Կը պատմէք զրեթէ ամէն բան:

Գ- Կը պատմէք որոշ բաներ:

2) Հաւաքոյթի մը ընթացքին անակնկալի կու գաք տեսնելով, թէ ձեր բարեկամուհին ձեր հագած հագուստէն հագած է.

Ա- Ձէք զարմանար, քանի որ ընկերուհի էք եւ նոյն ճաշակը ունիք:

Բ- Կը ժպտիք, կարեւորութիւն չէք տար:

Գ- Գուրք ձեզի հարց կու տաք՝ արդեօք որո՞ւ աւելի վայելած է հագուստը:

3) Ձեր բարեկամուհին զաւակները տիպար աշակերտներ են դպրոցը, իսկ ձերինները՝ ոչ.

Ա- Իր փորձառութենէն կ'օգտուիք:

Բ- Կ'ուրախանաք անոր հաշուոյն:

Գ- Եթէ անոնք յաջող աշակերտներ են, ձերիններն ալ փայլուն մարզիկներ են, կը մտածէք:

4) Ձեր բարեկամուհին կը խոստանաք միասին շարժապատկերի սրահ երթալ, բայց ձեր ամուսինը կ'առաջարկէ գլուխ-գլխի ընթրիք մը՝ ձեր նախասիրած ճաշարանին մէջ.

Ա- Ձեր խոստումէն ետ չէք դառնար եւ շարժապատկերի սրահ կ'երթաք:

Բ- Իրականութիւնը կ'ըսէք եւ կը խնդրէք, որ ուրիշին հետ շարժապատկերի սրահ երթայ ան:

Գ- Կը հեռաձայնէք ըսելու համար, թէ... հիւանդ էք:

5) Ձեր բարեկամուհին ձեր ուշադրութեան կը յանձնէ, որ՝ քիչ մը զիրցած էք.

Ա- Կը նեղանաք նկատողութենէն:

Բ- Կ'ընդունիք, քանի որ իրականութիւն է:

Գ- Անմիջապէս կը հակադարձէք՝ «Այո՛, բայց ոչ քեզի չափ»:

6) Ձեր բարեկամուհին վերջին վայրկեանին կը յետաձգէ ձեզի հետ ընթրելու ծրագիրը, քանի որ համակրելի պաշտօնակից մը զինք ճաշարան կը հրաւիրէ.

Ա- Կը նեղանաք, բայց ցոյց չէք տար:

Բ- Կը մաղթէք, որ լաւ ժամանակ անցընէ:

Գ- Պայման կը դնէք, որ յաջորդ օրը մանրամասնօրէն պատմէ այդ հանդիպումին մասին:

7) Կը մոռնաք ձեր բարեկամուհիին տարեդարձը շնորհաւորել.

Ա- Շատ յանցաւոր կը զգաք եւ ձեր «մեղքը քաւելու» համար թանկարժէք նուէր մը գնելով կու տաք անոր:

Բ- Պատահեցաւ եւ վե՛րջ:

Գ- Այս ձեւակերպութիւնները սիրողը չէք:

8) Ձեր բարեկամուհին կը յայտնէ Գանատա հաստատուելու իր մտադրութիւնը.

Ա- Ձեր քուր փախցնելու չափ կը յուզուիք:

Բ- Ուրախ էք իր հաշուոյն, բայց տխուր՝ ձեր հաշուոյն:

Գ- Երանի կու տաք եւ կ'ափսոսաք ձեր միօրինակ կեանքին համար:

*ԱՐԴԻԻՆՔՆԵՐԸ

* Եթէ պատասխաններուն մեծամասնութիւնը «Ա» է.- Ձեզի համար բարեկամութիւնը սրբազան է եւ պատրաստ էք ամէն բան ըսելու ձեր ընկերութիւնը փնտռած անձին:

Ուշադիր էք անոր բոլոր խօսքերուն եւ պատրաստ էք որեւէ ատեն անոր օգնութեան հասնելու: Բայց անգիտակցաբար նոյն կեցուածքը կ'ակնկալէք իրմէ, քանի որ ձեր կարգին գուրգուրանքի կարիքը ունիք: Քիչ մը հեռաւորութիւն պահեցէք անոր հետ՝ թէ՛ իր եւ թէ՛ ձեր անկախութիւնը պահպանելու համար: Նուազեցուցէք հեռաձայններուն քանակը եւ ձգեցէք, որ երբեմն ալ ինք ձեզ փնտռէ ու կապուի ձեզի հետ:

* Եթէ պատասխաններուն մեծամասնութիւնը «Բ» է.- Ամէն մարդ կը ցանկալ ձեզի պէս բարեկամուհի մը ունենալ: Բարեկամութիւնը մեծ արժէք ունի ձեզի համար, բայց գիտէք ձեր հեռաւորութիւնները պահել՝ ձեր անհատականութիւնը չկորսնցնելու եւ չազդուելու համար: Ձեր բարեկամուհին կ'ընդունիք այնպէս ինչպէս որ է, իր թերութիւններով եւ առաւելութիւններով, աշխարհին բացուած եւ հանդուրժող:

* Եթէ պատասխաններուն մեծամասնութիւնը «Գ» է.- Կը պաշտէք ձեր բարեկամուհին, բայց ձեր անգիտակցութեան մէջ հակուած ունիք տեւաբար անոր հետ համեմատուելու: Աշխարհի բոլոր բարիքները կը ցանկաք անոր, բայց քիչ մըն ալ կը նախանձիք: Ձեզի համար շատ կարեւոր է անոր կարծիքը, յաճախ կը փորձէք նմանիլ անոր՝ որդեգրելով թէ՛ անոր գաղափարները եւ թէ՛ նիստն ու կացը:

ՀԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Հացը մարդու անունըին ամէնէն կարեւոր եւ պիտանի մէկ մասը կը կազմէ եւ այս իսկ պատճառաւ, աշխարհի վրայ, ամենուրեք, ան քաջածանօթ է ամէն անհատի՝ մեծերէն մինչեւ պզտիկը:

Արդ, ան կը դառնայ միանգամայն կենսական՝ մեր ապրուստին համար:

Արդեօք ի՞նչ է անիկա եւ ի՞նչ նիւթ է կը բաղկանայ:

Հացը առհասարակ ցորենի հատիկներու աղուած ալիւրին փուռին կամ թոնիրին մէջ թխուած ու եփուած խմորն է՝ տարբեր ձեւերով:

Այս պարագաներու տակ, հետաքրքրական է գիտնալ ցորենի պատմութիւնը:

Ըստ պատմական տուեալներուն, Քրիստոսէ հինգ հազար տարի առաջ, ցորենը մուտք գործեց Եթովպիոյ բարձրավանդակներէն դէպի Նեղոսի հովիտը:

Եւ Նեղոս գետը յորդիլ սկսաւ Եթովպիոյ սովորական անձրեւներուն պատճառաւ, ու հեղեղներուն հետ ցորենի հատիկներ Եթովպիայէն Եգիպտոս եկան ու ապա հին Եգիպտոսի Կահիրէի արտեւրուն մէջ:

Այս առթիւ, Հերոտոթ՝ պատմաբաններու նշանաւոր հայրը, 484 թուին Ն. Ք., կ'ըսէ թէ այն ատենները Եգիպտոսի կը կաղապարէին կաւը իրենց ձեռքերով եւ կը խմորէին հացը իրենց ոտքերով:

Միաժամանակ, պէտք է ի մտի ունենալ թէ հացը հին ատենները Եգիպտոսի ընթացիկ դրամը կը կազմէր: Այսպէս՝ 1618 թուին Ն. Ք. աւազ քահանայի մը տարեթոշակն

էր 900 լաւորակ հացի նկանակներ եւ 36,000 ալ տափակ, չոր ու կոշտ նկանակներ:

Հրեաները՝ երբ Եգիպտոսի հպատակներն էին, սորվեցան այնտեղ հաց շինելու արհեստը: Եւ սակայն, երբ անոնք աճապարանօք Եգիպտոսէն կ'ելլէին Մովսէսի խնամատրութեան տակ Պաղեստին երթալու համար, ժամանակ չունեցան թթխմորելու իրենց հացը եւ զայն կերան անխմոր, այնպէս ինչպէս զայն պատրաստած էին Եգիպտոսի մէջ, իրենց ելքէն առաջ:

Ահա այս կապակցութեամբ, ամէն տարի, Պասէքի տօնին, հրեաները անխմոր հաց կ'ուտեն առ ի յիշատակ այդ պատմական օրին:

Այսուհանդերձ, միայն հրեաները չէին որ հաց պատրաստելու եւ եփելու արհեստին գիտակ էին: Նկատելի էր որ Յուլիոս Կեսար երբ յարձակեցաւ Եգիպտոսի վրայ 47-ին Ն. Ք. ցորենի հացը տակաւ առ տակաւ տարածուեցաւ հռոմայեցիներու աշխարհին մէջ:

Շահեկան է նշել որ 13-րդ դարուն, Ֆրանսան քսան տարբեր տեսակ հաց ունէր, ինչպէս՝ պալատի հաց, Պապի հաց, ասպետի հաց, ծառայի հաց, եւ այլն: Այն ատենները, զինաձեւ եւ քնարաձեւ հացեր ալ կ'եփուէին: Հարսանիքներու առթիւ տրուած խնձոցներու մէջ, նախապէս պատրաստուած մատանէ ձեւ եւ իրար փակած օղակաձեւ հաց կը հրամցնէին:

Իսկ հասարակ ժողովուրդին համար տարբեր ձեւերով հաց կը պատրաստէին, ինչպէս՝ մոլորակաձեւ, գնտաձեւ, եւ այլն:

ՁԱՆՁՐՈՅԹԸ ՀԵՌԱՑՈՒՐ ԵՐԵՒԱՅԷՂ

Յաճախ երեխադ ձանձրոյթէն կը գանգատի, տան մէջ շուարած, նեղացած կը թափառի, լարուած վիճակ մը յառաջացնելով ընտանիքի բոլոր անդամներուն մօտ: Ստորեւ կը ներկայացնենք կարգ մը առաջարկներ օգնելու համար երեխայիդ՝ իր ժամերը դասաւորելու եւ այդ ժամանակէն օգտուելու:

* Յանկ մը պատրաստէ իրեն հաճելի եղող գուարճալի աշխատանքները ընդգրկող եւ այդ ցանկը կախէ իր սենեակին կամ խոհանոցին մէկ անկիւնը: Երբ ան ձանձրանայ, կանչէ զինք ցանկը վերաքաղ ընելու, որպէսզի ընտրէ իրեն յարմար եղածը:

* Օրուան տրամաբանական ժամանակ տրամադրէ պզտիկիդ համար հեռատեսիլ դիտելու կամ համակարգիչով խաղալու եւ իր ունեցած արդի թեքնոլոգիի բոլոր միջոցներով զբաղելու, ինչպէս Փլէյ Սթիչընը եւ այլ տեսակի խաղեր: Ինչպէս նաեւ քաջալերէ զինք իր երեւակայութիւնը գործածելու՝ հնարելու համար զբաղումի միջոցներ:

* Օրուան մէջ նուազագոյնը մէկ ժամ պէտք է տրամադրէ մարմնային ջանք թափելու, ինչպէս հեծանիւ քշել, պասքէթ կամ ֆութպոլ խաղալ, ճիւղա կամ այլ տեսակի մարզաձեւեր կիրարկել, որովհետեւ մարզանքը օգտակար է եւ մեծերուն եւ փոքրերուն առողջութեան համար:

* Ժամանակ տրամադրէ՛ իր

հետ խաղալու (օրական տասը վայրկեանն իսկ բաւարար է) կամ իր քով մնացիր երբ ան ազատօրէն կը զբաղուի:

* Երբ ան շատ գանգատի ձանձրոյթէն, կանչէ զինք որպէսզի տան կարգ մը պարտականութիւններուն մէջ մասնակից դառնայ քեզի:

* Ապահովէ ժամանցի զանազան աշխատանքներ, ինչպէս գծազրուութիւնն ու ձեռալին աշխատանքները, որպէսզի ան զբաղի արձակուրդի օրերուն:

* Քաջալերէ զինք պզտիկներուն սիրելի եղող աւանդական խաղերու միջոցով իր բերրի երեւակայութիւնը աճեցնելու, օրինակի համար պուպրիկով, պզտիկ ինքնաշարժներով կամ զինուորներով զբաղելու:

* Շաբթուան մէջ մէկ կամ երկու անգամ իր դասընկերները կամ տարիքով փոքր ազգականները հիւրընկալէ, ինչ որ կը վարժեցնէ զինք ունենալու ընկերային ջերմ կեանք մը:

* Ազգականներէն մին զինք թող հիւրընկալէ մէկ օրուան կամ մէկ գիշերուան համար, ինչ որ փոփոխութիւն կը յառաջացնէ իրեն համար սովորութիւն դարձած տան մթնոլորտէն դուրս:

* Միասնաբար գացէք սինեմա, ճաշարան մը կամ ժամանցի այլ վայր մը, անշուշտ այս բոլորը ձեր կարողութեան սահմաններուն մէջ:

ՄԱՍԻՍ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
Enclosed a check for (one year)
* \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA
\$ 100,00 (Air Mail) for Canada.
\$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----
Address: -----
City: ----- State:----- Zip Code:-----
Country: -----
Tel :----- Fax :-----

Էջմիածինի մէջ կատարուեցաւ Եպիսկոպոսաց Ժողովի բացումը

Մարումակուած էջ 1-էն

է այսօր բոլորիս համար: Առաջին անգամ Եպիսկոպոսաց Ժողով է գումարում Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան եպիսկոպոսաց դասի մասնակցութեամբ», - բանալով ժողովը՝ ըսաւ վեհափառ Հայրապետ Գարեգին Երկրորդը:

Ժողովի մասնակիցներուն ողջոյնի խօսք ուղղեց Սերժ Սարգսեան՝ վերջիշեղով այն կարեւորագոյն առաքելութիւնը, որ դարեր շարունակ կատարած է եկեղեցին մեր ժողովուրդի եւ մեր հայրենիքի համար - «Յիրաւի դարակազմիկ իրադարձութեան ականատեսն ենք դառնում: Հանգամանքների բերումով դարեր շարունակ, մասնաւորապէս վերջին վեց հարիւրամեակների ընթացքում, հարաւոր չի եղել գումարել Հայոց եկեղեցու Եպիսկոպոսաց դասի ժողով: Ուրախութեամբ պէտք է արձանագրեմ, որ այժմ հարաւորութիւն է ստեղծուել յաղթահարելու այդ հիմնախնդիրը»:

Սերժ Սարգսեանը նաեւ վստահութիւն յայտնեց, որ ժողովը «կ'ազդարարի նոր առաջընթաց հայոց հոգեւոր կեանքում եւ թոյլ կը տայ համայն հայութեանը նոր եռանդով ու լիցքով լծուել ազգային իղձերի իրականացմանը»:

Մինչեւ Սեպտեմբեր 27-ը շարունակուելիք Եպիսկոպոսաց Ժողովի ծրագիր-օրակարգին մէջ նշուած է, մասնաւորապէս, երկու հարց. Յեղասպանութեան գոհերու սրբադասման հարցը եւ Սուրբ մկրտութեան ծիսական կանոնական արարողակարգին առնչուող խորհուրդի փաթեթը:

Մեծ Եղեռնի գոհերու սրբադասման անդրադարձաւ նաեւ Հայաստանի նախագահը - «Հայոց յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի նախաշեմին մեր ողջ ժողովուրդը շարունակում է իր «ոչ»-ը հնչեցնել մարդկութեան դէմ յանցագործութիւններին: Դա մեր պարտքն է մեր նախնիների, մեր անմեղ գոհերի եւ ամբողջ մարդկութեան հանդէպ, որպէսզի ապագայում հարաւոր լինի կանխել նոր յեղասպանութիւնների կրկնութիւնը: Այս օրերին Սիրիայում շարունակուած է կործանարար քաղաքացիական պատերազմը, որը դարձաւ սիրիահայ համայնքի ծանրագոյն փորձութիւնը: Սիրիայում կատարուող մեր ամենամեծ ցաւն է եւ մեր ամենօրեայ թիւ մէկ մտահոգութիւնը: Սիրիայի ժողովուրդը հայերիս համար ամենածանր պահին զրկաբաց ընդունեց յեղասպանութիւնից մագապուած եղածներին եւ իր ունեցածը կիսեց մեզ հետ: Մենք ցանկանում ենք, որ ստեղծուած իրավիճակի համար հնարաւորինս արագ քաղաքական հանգուցալուծում գտնուի եւ դադարեցուի արիւնահեղութիւնը մեր բարեկամ երկրում»:

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Արամ Առաջին իր խօսքին մէջ ներկայացուց իր պատկերացումն ու տեսլականը եկեղեցական բարեփոխումներու մասին - «Ինչ կը հասկնանք «բարեկարգութիւն» ըսելով. սոսկ անցեալի աւանդութեանց վերականգնումը, մեր եկեղեցու ծիսական կարգին վերադասաւորումը կամ կրճատումը, լոկ լեզուի փոփոխութիւնը, եւ կամ ծիսական նոր համակարգի մը հաստատումը՝ մեր կեանքին ներկայ դրուածքին պատշաճող: Մեր հայեցողութեամբ, բարեկարգութիւնը ըստ էութեան պէտք է ըմբռնել որպէս եկեղեցու կեանքին ու մտածողութեան, վկայութեան ու առաքելութեան վերարժեւորումը, վերանորոգումը ու վերակենսաւորումը: Արդարեւ, եկեղեցին կը վերածուի թանգարանի, եթէ չվերանորոգուի»:

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Արամ Առաջին իր խօսքին մէջ ներկայացուց իր պատկերացումն ու տեսլականը եկեղեցական բարեփոխումներու մասին - «Ինչ կը հասկնանք «բարեկարգութիւն» ըսելով. սոսկ անցեալի աւանդութեանց վերականգնումը, մեր եկեղեցու ծիսական կարգին վերադասաւորումը կամ կրճատումը, լոկ լեզուի փոփոխութիւնը, եւ կամ ծիսական նոր համակարգի մը հաստատումը՝ մեր կեանքին ներկայ դրուածքին պատշաճող: Մեր հայեցողութեամբ, բարեկարգութիւնը ըստ էութեան պէտք է ըմբռնել որպէս եկեղեցու կեանքին ու մտածողութեան, վկայութեան ու առաքելութեան վերարժեւորումը, վերանորոգումը ու վերակենսաւորումը: Արդարեւ, եկեղեցին կը վերածուի թանգարանի, եթէ չվերանորոգուի»:

«ԱՌԱՋԻՆ ԾԱՂԻԿ» ԴԱՐՁԱԾ

Մարումակուած էջ 6-էն

Նրա խօսքով՝ ԵՄ-ն արդէն նախաձեռնել է մոլորակական զինների ներկրման քուտտաների աւելացման գործընթաց, որպէսզի փոխհատուցի ռուսական շուկայի փակման կորուստները՝ ընդ որում՝ Ֆիւլէի խօսքով՝ Բրիւսելը ներկայում չի ծրագրում համանման միջոցառումներ ձեռնարկել ուկրաինական արտադրանքի նկատմամբ, քանի որ իրավիճակը ռուսական մաքսատանը կարգաւորուել է: Միաժամանակ նա նշել է, որ ԵՄ-ն կարող է սկսել եւ կիրառել Ուկրաինայի հետ Ասոցացման համաձայնագրի (որը նախատեսում է ազատ առեւտրի գոտու ստեղծում) դրոյթների զգալի մասը նախքան փաստաթղթի վաւերացման գործընթացի աւարտը:

Ինչպէս նկատուած ենք, նախկին խորհրդային պետութիւնները վերջին օրերին ենթարկուած են Մոսկուայի կողմից աննախադէպ ճնշումների, բայց այս երկրները, ի պատիւ իրենց, դիմակայում են եւ այս երկրների ներսում հասարակութիւն-ընդդիմութիւն-իշխանութիւն:

Թիւն նախանձելի միանութիւն կայ եւրախնտեգրման ճանապարհից չչեղուելու եւ Ռուսաստանի սադրանքներին ու ճնշումներին չենթարկուելու հարցում: Սա է ամենանախանձելին, մի բան, որ Հայաստանում ոչ միայն գոյութիւն չունի, այլեւ մեր քաղաքական դաշտում Սերժ Սարգսեանին դեռ նախանձողներ էլ կան, որ նրան է բախտ վիճակուել Հայաստանը Մաքսային միութիւն մտցնել, այլ ոչ թէ իրենց...:

Հայաստանը Մոսկուային առանց դիմակայելու փորձի ընտրեց Մաքսային միութեանն անդամակցելու ճանապարհը այն պայմաններում, երբ դեռ պարզ չէ, թէ Պուտինի եւրասիական ծրագրերն ընդհանրապէս կեանքի կը կոչուեն միւս յետխորհրդային պետութիւնների այսպիսի դիմակայութեան պայմաններում, թէ՛ ոչ: Այլ կերպ ասած, «առաջին ծաղիկ» դարձած՝ Հայաստանը զրկեց իրեն ԵՄ Ասոցացման նախատորագրման արդէն իսկ զրեթէ պատրաստ համաձայնագրի ընդունումից եւ դրա կիրառումից...:

«ՀԱՅԵԼԻ»

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆՆԵԱԿՆԵՐ
 1060 North Allen Ave
 Pasadena, CA 91104
 Գրասենեակները վերանորոգուած եւ յարմար վարձքերով
 Զետաքրքրուողներէն հեռաձայնել՝
 (626) 398-0506

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱԸ
ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ԸՈԳԻ ԸԱՄԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸԱՄԱՐ
 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
 ՄԱՆՐԱՍԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝
ԵՆՈԱՉԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ
 PALM SPRINGS ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԳՆԱՅՈՂ
 ԳԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Փալմ Սփրինգսի գեղատեսիլ եւ կից լեռնային շրջանին, վարձու է տրուում լրիւ կահաւորուած մէկ ննջարան, մեծ նստասենեակ, խոհանոց՝ բոլոր յարմարութիւններով, մինչեւ 5-6 հոգի գիշերելու տարողութեամբ Condo: Ունի մեծ լողաւազան, ջաքուզի, թեմիսի խաղաղաշտ, կանաչազարդ փիքնիքի տարածք, իր յատուկ կրակարաններով եւ 24-ժամեայ ապահովութեան սիստեմ:

Վարձման գներն են՝

Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի՝	\$ 400
Long Weekend-ների համար՝	\$ 500
Մէկ շաբաթուայ համար՝	\$ 675
Մէկ ամսուայ համար՝	\$ 1450

Մանրամասների համար հեռաձայնել՝
(818) 246-0125

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
 Ընկ. Յարութ Աճէմեան ընդ Օր. Հիլտա Յարութիւնեան
 Ամուսնացեալք 21 Սեպտեմբեր, 2013, Հոլիվուտ
 «Մասիս» ջերմօրէն կը շնորհաւոյն ամուսնացեալ զոյգը եւ անոնց ծնողները, մասնաւորաբար՝ Տէր եւ Տիկ. ընկեր Սեդրակ եւ Ալին Աճէմեանները:

VA Print Media
 Book Printing • Hard Covers • Year Books
 Restoration of Old Books & Bibles

Նոր Գիրքերու Տպագրութեան եւ
 Հին Գիրքերու Նորոգութեան Համար
 Հեռաձայնել՝ ՎԱՀԷ ԱՉԱՊԱՀԵԱՆԻՆ

Vahe Atchabahian
 1870 E. Layton St. • Pasadena, CA 91104
626-354-5924 • vamedia@yahoo.com

ԱՐԱՐԱՏԻ ՀԱԿԱՌԱԿ ԵՐԵՍԸ

Շարունակում է 13-էն

ՀԱՅԵՐՐ, Հայաստանի ու սփիւռքի հայեր, մէկ առ մէկ ու բոլորով ԱՅՅԵԼԷՔ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, շրջէ՛ք ԿԱՐՍԻ, ՎԱՆԻ բացառիկ անճաշակ ու աղտոտ փողոցներով, տեսէ՛ք ձեր փոխ առածն ու նրանցը: Տեսէ՛ք, որ նրանք իրենց հուլիանը հաւատարիմ են, նրանք գիտեն, թէ ովքեր են: ՍԱԿԱՅՆ ՄԵՆՔ, ՈՎՔԵՐ ԵՆՔ ԱՅՍՕՐ մենք: Մենք անգամ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԻ մեր պարզ ՝ քթածակն՝ ենք կորցրել: Արդեօք ԲԱՅԱՌԻԿ ԹԱՆԿ ԳԻՆ ՁԵՆՔ ՎՃԱՐՈՒՄ օճառի ու հազուադէպ դիմաց...

Իմ իմաստուն մանուկ, իմ աղանի խորագէտ ազգ, ԴՈՒ ՊԱՐՏԱՒՈՐ ԵՍ ՍԱՌԸ ԳԼԽՈՎ ու ԾԱՅՐԱՅԵՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱՅՄԱՐՎԵՐԱԳՏԵԼ ԻՆՔՆՈՒԹԻՒՆԴ: ՊԱՐՏԱՒՈՐ ԵՍ ՔՈ ԻՐԱԿԱՆ ԷՆՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐՍՏԱՆԱԼ:

ՊԱՐՏԱՒՈՐ ԵՍ տեսել, որ Սարգարապատի կուրծքը ՀԵՆՑ ՀԻՄԱ է, որ երկրորդ Սարգարապատի ժամանակ գուցէ էլ չունենաս:

Չարենցի տունը

Դու պարտաւոր ես հասկանալ, որ ՀԵՆՑ ՀԻՄԱ մի նոր դաւանանքի կարիք ունես եւ այդ դաւանանքը քո ԻՍԿԱԿԱՆ ԷՆՈՒԹԻՒՆ ԻՄԱՆԱԼԸ ՊԻՏԻ ԼԻՆԻ:

Հէնց այսօր, երբ ոստիկ քո ներսում եղած ճիւղերի ձեռքով է քեզ արնաքամ անու՛մ՝ կիսատ մնացածը լրացնելով ու քեզ ստիպելով լքել քո երկիրը, հէնց այսօր, երբ դու կարծում ես, թէ այլ ճար չունես, քան փախչել քո բնօրրանից, այցելի՛ր ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ: Քո կոտորուած ու լքուած հոգու միակ դարմանն այնտեղ է: Այցելի՛ր ՍԱՌԸ ԳԼԽՈՎ ու առանց լաց ու կոծի: Ինքդ քեզնից չես փախչի, եթէ անգամ Ձեխիան, կամ Բուրկիւնա Ֆասօն քեզ քաղաքացիութիւն չնորհի:

ՍԹԱՓՈՒԹԵԱՆ վերջին կայանը ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷ:

ԳՆԱ՛ ՊԱՊԵՐԻԴ ԵՐԿԻՐԸ, ԳՆԱ՛ ՈՒ ՏԵՍ ԱՐԱՐԱՏԻ ՀԱԿԱՌԱԿ ԵՐԵՍԸ...

Երեւան, Հայաստանի Հանրապետութիւն

ՀԱՅՐԵՆԻ ՅՈՒՇԵՐ

Շարունակում է 13-էն

րիններու կարօտը, եւ այդ կարօտին ջերմութիւնը իսկենտէրը կ'ապրէր ու կը կիսէր հայրենակիցների հետ: Ծաղիկը Հայաստան ծնած ու մեծցած էր: Դէմքին վրայ մեղմ ժպիտ մը գծուած էր միշտ, բայց աչքերուն մէջ կար անձկութիւն, որուն խորքը գերծ չէր վախի ու մտահոգութեան զգացումներէն: Պիտի իմանայի, թէ իրենց տղան Զարաբաղի ձակատին վրայ էր՝ որպէս բաջամարտիկ: Ծաղիկը հպարտ էր, բայց նաեւ մայր էր: Ունէր մտահոգութիւնը եւ իւրաքանչիւր եկող-գացողէ պիտի ուզէր իմանալ իր տղուն որպիսութեան մասին:

Վանաստան մէջ ելեկտրակա-նութիւնը քիչ մը աւելի լաւ էր, բայց տաք ջուրը, ինչ խօսք, դժուար իրականայի: Ծաղիկը պզտիկ ամանին մէջ քիչ մը ջուր պիտի տաքցնէր, որպէսզի առաւօտները լուացուինք: Հիւր էի, եւ իրենք ամէն ինչ պիտի ընէին, որպէսզի ես հանգիստ գտայի:

Ներսէս արք. Պոզապալեանը Հայաստանի մէջ մեր ընկերակցութեան նախագահն էր: Հայրենիքի ու եկեղեցիի սէրը իր սրտին ու հոգիին մէջ՝ իր կեանքը տրամադրած էր Քրիստոսի եւ հայ ժողովուրդի ծառայութեան: Կը սիրէր Աստուածաշունչը եւ Չատագովն էր քրիստոնէական դաստիարակութեան: Հայաստան ներգաղթած էր Պէջրուսթէն, յիսունական տարիներու վերջաւորութեան: Եթէ մեր յարաբերութեան եւ գործակցութեան վրայ կար Պէջրուսթի ուժականութիւնը, բայց երկուքս ալ կեղերոնական բարձրագոյն վարժարանէն շրջանաւարտ եղած էինք, ուստի մեր խօսակցութիւններուն նիւթն էր նաեւ անցեալէն պատառիկներ՝ յուշերը բերելով որպէս քաղցր օրերու իրականութիւն:

Վաչագան Յովհաննէսեանը բանաստեղծ էր եւ ստանձնած՝ գրասենեակին տնօրէնութեան պարտականութիւնը: Սասունցի էր, եւ հայրենասիրութիւնը իրեն համար սրբութիւն էր: Զգացական մարդ էր, ու հայրենիքը իր ամբողջ հուլիան էր, եւ այդ զգացումները յաճախ կ'արտայայտէր բանաստեղ-

ծութիւններուն մէջէն: Կ'ապրէր հայրենիքի տազնապը եւ դժուարութիւնները: Ո՛ր օրերը աւելի լաւ են Վաչագան, խորհրդային ժամանակաշրջանը, թէ՛ հիմա՝ անկախութիւնը: Գիտէր, թէ կը փորձէի գինք: Չունէր արագ պատասխան: Դէմքին վրայ կը գծէր պզտիկ եւ մանուկի անմեղ ժպիտ մը

Աչքերը կը լեցուէին, չեմ գիտեր՝ ուրախութեան, թէ՛ տխրութեան արցունքներ էին, եւ կ'ըսէր համոզուած՝ Կարեւորը հայրենիքը պահելն ու կերտելն է: Եսային ալ Այնճարէն էր եւ Հայաստան հաստատուած էր ներգաղթի օրերուն: Կ'ապրէր էջմիածնի մէջ եւ ունէր հանգստաւէտ տուն: Մայր Աթոռի պահակախումբին ընդհանուր պատասխանատուն էր: Եսային ալ ունէր իր պատմութիւնը: - Երբ նոր եկանք Հայաստան՝ ներգաղթի օրերուն, կեանքը շատ դժուար էր: Այն չէր, ինչ որ մեզի ըսած էին: Բայց շինեցինք մեր տունները եւ կեանքերը: Կը բաժնեկցէր Եսային որպէս ապրած կեանքի անուժ եւ դժուար օրեր: Եսային նաեւ կը բաժնեկցէր իր տունը եւ հիւրասիրութիւնը: - Միասին հաց պէտք է ուտենք, իւրաքանչիւր այցելութեանս: Կը վաչագանը եւ պաշտօնականը: Կարելի չէ մոռնալ Վաչագանին զգայացունց եւ երկարաշունչ բաժակաճառերը: Այդ բաժակաճառերուն եւ խորովածին շուրջ աւելիով կը զարգանար բարեկամութիւնը, բայց կը կորսուէր խմուած բաժակներուն քանակը: Եւ չէին ուշանար սրբազանին զգուշացումները...: - Վաչագան, կամաց-կամաց, հա՛...:

Բայց ապրեցայ հայրենիքը՝ մէկ-մէկ, նաեւ ամբողջութեամբ: Ամէն առաւօտ հասանելի-անհասանելի գեղեցիկ Արարատը, պուլպուլակներու մէջէն հոտոյ սառը ջուրը, էջմիածնի հոգեպարար պատարագները եւ Լուսինէ Զաքարեանի ձայնով հնչած շարականները: Ապրեցայ նաեւ իւրաքանչիւր հայորդիին հետ հայկական կեանքը հայրենի հողին վրայ: Զգացի, թէ ինչ կրնայ նշանակել քու հողի վրայ ըլլալու իրականութիւնը, եւ այդ հողէն ուժ առնելով ապրիլ

ԻՆՉՈՒՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ԱՐՑԱՆ ՍԱՔՈՒՐ ՀԱՅԵՐԵՆ ԶԵՆ ԳՐԵՐ ՈՒ ԽՕՍԻՐ

Շարունակում է 14-էն

րահաստատել դպրոցներու մէջ: Ե՞րբ վերջ պիտի տրուի այս ազգավնաս, ազգակործան, հայրենախոյս խատառակ վիճակին: Քանի՞ տարի դեռ պիտի լսենք անճոռնի ոչ հայերէն ծիծաղելի բառերը:

Ժամանակն է որ նախագահի հրամանագրով հաստատուի վերահսկիչ մարմին մը, ներառեալ սփիւռքահայերը, որուն իրաւասութիւն տրուի:

1. Մաքրագտելու հայերէն բառապաշարը:

2. Հրատարակելու հայերէն մաքուր բառապաշարի ցանկը:

3. Վերահաստատելու դասական-Մեսրոպեան ուղղագրութիւնը, որպէսզի Հայաստան-Արցախի եւ սփիւռքի մէջ նոյն ուղղագրութեամբ նոյն հայերէն բառերը գործածեն:

4. Օրէնքով տուգանելու այն բոլոր պետական եւ ոչ պետական նախարարութիւններն ու ձեռնարկատիրութիւնները, կազմակերպութիւնները, վաճառատուները, կրպակները, հեռատեսիլի կայաններն ու թերթերը, որոնք ոչ հայերէն անուններ ունին կամ խառնա-

ծին բառեր կը գործածեն «սոցիալական» տրանսբորդ, տուրիստական» աւիաուղի, էնէրգետիկ, իմֆորմացիոն» եւ այլն:

Այս հիմնարկ-կազմակերպութիւններու եւ անձերու տրուի 6 ամիս պայմանաժամ, անուանակոչումները հայացնելու եւ ուղղելու իրենց սխալները, այլապէս ենթարկել ծանր տուգանքի: Նոյնպէս բոլոր կրթական համալսարանական հիմնարկութիւններու անուանակոչումները (դեկան, ուէկտոր, ֆակուլտետ, ժուռնալիստական, ինֆորմացիոն հայացու եւ այլն) պէտք է անյապաղ հայացուին: Այնպիսի տուգանք սահմանուի, որ տարի մը ետք այդ կառույցը ենթարկուի անակոչութեան կամ առ զրաւման:

22 տարի բաւարար է ուժացման եւ այլասերման առաջնորդող գործելակերպի:

Այո՛, ունեցած են անգործունեայ «Լեզուի Վարչութեան» տեսչութիւն - նոյնպէս ներկայիս «Լեզուի վարչութիւն»ը անաշխատունակութենէ կը տառապի: Չեմ կարծեր որ պատասխանատու անձը «Լեզուի մաքրութեան վտանգաւոր» գործին յանդգնի դիմել, որպէսզի չպաշտօնագրկուի:

«ՏԱՐԵՂԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ»

Շարունակում է 16-էն

րին մօտեցաւ Տէր Արսէն քահանայ, Աւետարանը ձեռքին: Տէր Հայրը բարի գալուստ ասաց, ապա աղօթեց Արքայի արեւշատութեան համար, շնորհաւորեց բարեբաստիկ տարեդարձը եւ աւելացրեց, որ հայրութիւնը մի քանի դար է ինչ խաղաղ ու հանգիստ ապրել է այս հիւրընկալ երկրում, եւ վայելել է պարսիկ ժողովրդի եւ պետութեան հովանաւորութիւնը: Տէր Հօր սրտաբուխ խօսքերը եւ եկեղեցում վառուղ բազմաթիւ մոմերը խորապէս տպաւորեցին պաշտօնական հիւրերին: Ապա սկսուեց հիւրասիրութիւնը: Երիտասարդ տղաներ եւ աղջիկներ սիրալիր ու ժպտեցնեց թէյով եւ անուշեղէններով անվերջ

հիւրասիրում էին ներկաներին: Հանդիսութիւնը տեսեց մինչեւ երեկոյան ժամի 4-ը: Հիւրերը խորապէս տպաւորուած գոհունակ սրտով հրաժեշտ տուեցին Քալաւա գիւղի հայութեան: Յաջող այդ տօնակատարութեան համար մեր հիւրերը զեկուցեցին Թեհրան եւ գրուեց նաեւ մամուլում:

Այս նման բազմաթիւ ձեռնարկներ եւ միջոցառումներ ապացուցին էին այն երեւոյթի, որ հայ ժողովուրդը աշխարհի որ ծայրամասում էլ որ գտնուի, հաւատարիմ է իրեն հիւրընկալող երկրին ու ժողովրդին: Երկարաբար հայն ուր որ գնացել, կառուցել, շինացրել եւ օգնել է այդ երկրի զարգացման եւ առաջադիմութեան: Կենդանի վկաները առկայ են ամենուր:

հայկական կեանքը՝ հայերէն խօսելով: Ապրեցայ այս բոլորին մէջ իմ ըլլալու գերակայութիւնը: Ներսէս սրբազան, Վաչագան, Եսայի եւ իսկենտէր... բոլորն ալ մեկնեցան՝ այս աշխարհէն, բայց մեկնեցան ունենալով գոհունակութիւնը, թէ ապրեցան հայրենի հողին վրայ ու անոր գիտակցութեամբ: Ուրախ թէ տխուր, դժուար թէ դիւրին, անոնք ապրեցան՝ իրենց ունենալու եւ զգալու ինքնագիտակցութիւնը: Անոնք ապրեցան գոհունակութիւնը եւ ուժը՝ հայերէն խօսելով, Հայաստանը ապրելով եւ հայ մշակոյթն ու կեանքը իւրացնելով: Բայց ըրին աւելին: Այս՝ գոհունակութիւնը եւ ուժը բաժնեկցեցան ինծի հետ:

-Դուն հայերէն կը խօսիս... Այո՛, բայց խօսեցայ իմ հողիս վրայ, ինչ որ տարբեր է: Որովհետեւ հողէն առի՛ գոհունակութիւնը

եւ ուժը, նաեւ՝ ինքնութիւնը, եւ՝ նոյնինքն այդ ինքնութեան տուած մշակութային ջերմութիւնը:

Արդէն անցան քսաներեք տարիներ Հայաստանի անկախացումէն ու իմ հայրենի պարտականութենէս: Բայց կան տակաւին վաչագանին արցունքոտ աչքերը, որոնք տակաւին ուժգնութեամբ ու նաեւ ջերմութեամբ կը նային ինծի: Կը զգամ, թէ Վաչագանը չի քաջալերեր զիս, ինչպէս որ ես իրեն ըրի: Ան հաստատ կը պատուիրէ՝ կարեւորը հայրենիքը պահելն է:

-Դուն հայերէն կը խօսիս: Բայց հայուն համար այսօր կայ խօսելէն աւելի մեծ մարտահրաւերը՝ պահելը:

Պահել հայուն հայրենիքը, հայ լեզուն եւ հայ մշակոյթը: Եւ սպիկա միայն խօսքով եւ խօսելով չէ, այլ նաեւ՝ ապրելով եւ ապրեցնելով:

ARMENIAN AMERICAN ORPHANS CHRISTMAS FUND, INC.

ԵՒ "Բաջ Նազար" հանդես ու հեռուստաժամը
Ներկայացնում է

14-րդ ամեակի ԹԵԼԵԹՈՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴԻ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԾՆՈՂԱԶՈՒՐԿ ԵՒ ՀԱՇՄԱՆԴԱՄ ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ ՄԱՆԿԱՏՆԵՐԻ ԿԵՐԱՆՈՐՈՎՈՒԹԵԱՆ

Կիրակի, Սեպտեմբեր 29, 2013, ժամը 2-12:00

ARMENIAN AMERICAN ORPHANS CHRISTMAS FUND, INC.

Since 1999

and "KACH NAZAR" Magazine & TV Show

Presents **14th ANNIVERSARY**
NATIONWIDE

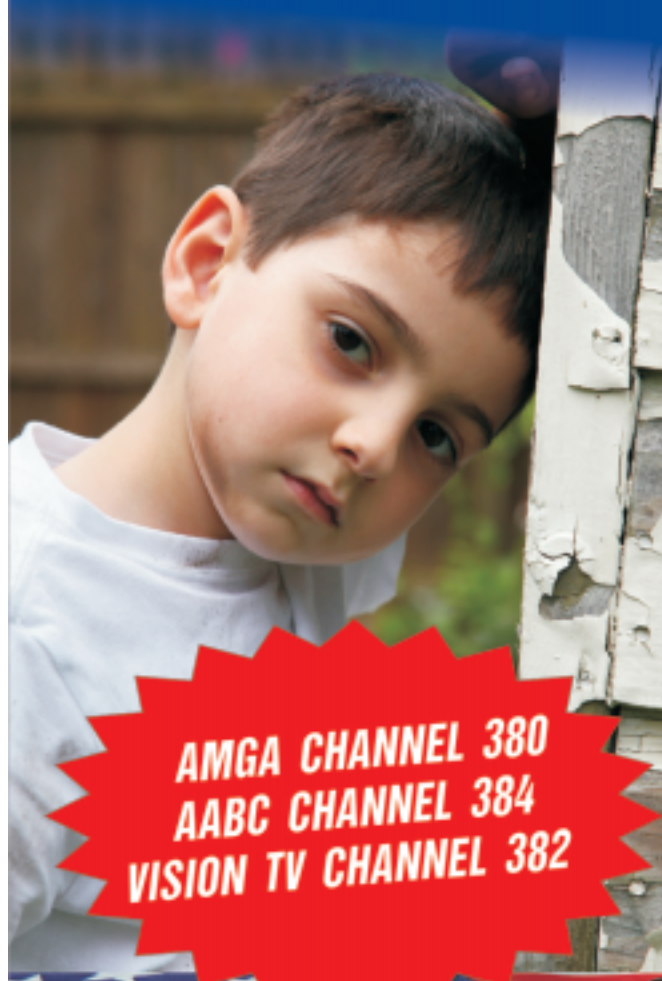
TELETHON
ON SUNDAY,
SEPTEMBER 29, 2013

From 2:00pm-12:00am

**FOR DISABLED CHILDREN AND FOR THE
RESTORATION OF CHILDREN'S HOMES**

P.o. Box 250038 • Glendale, CA 91225 • Tel: 818-246-0125 • 818-239-6880

E-mail: Forourkids99@gmail.com • Non-profit Organization A Tax-exempt 501 (c)3 Charity

AMGA CHANNEL 380
AABC CHANNEL 384
VISION TV CHANNEL 382

GENERAL SPONSORS

WELLS FARGO	ՀԱՅ ԴԵՂԱՏՈՒՆ ՀԱՅ ԴԵՂԱՏՈՒՆ	Guest of Honor Leroy D. Baca, Sheriff County of Los Angeles Sheriff's Department	Guest of Honor Frank Quintero Glendale City Council Member	AYVAZIAN Realty Management
KOHAR Symphony Orchestra and Choir	KRADJIAN Importing Co., Inc.	Alice Navasargian THE IMMORTALS	Sadaf FOODS	HELEN Bakery Goularyan Family
HAIG PHARMACY	MR. AND MRS. HAROUT AND OZHEN BROUTIAN	MR. GRIGOR AIVAZIAN HONORARY GODFATHER OF ARMENIAN AMERICAN ORPHANS CHRISTMAS FUND	NATURE'S PRIDE	ABALI
SUPER KING MARKETS	Raffi's Place GOURMET CUISINE	MR. AND MRS. GEORGE AND SALPI DADANIAN	GOLDEN FARMS	ԱՐԵՎ. ԱԼԵԿՍԻ ԲԱԿՏԱՆԻԱՆ ԱՐԵՎ. ԱԼԵԿՍԻ ԲԱԿՏԱՆԻԱՆ ԱՐԵՎ. ԱԼԵԿՍԻ ԲԱԿՏԱՆԻԱՆ ԱՐԵՎ. ԱԼԵԿՍԻ ԲԱԿՏԱՆԻԱՆ
United Shipping Group Tel: (818) 291-9303 1307 East Colorado Blvd. Glendale, CA 91205	GLENDALE WEST PHARMACY AND MEDICAL SUPPLY	Sarkis Topalian Tel: 818.246.2070	Yerevan PRINTING	Universal Travel & Tours
				ALBERT BAKTANIAN, M.D. EYE PHYSICIAN AND SURGEON